

«Չանգեզուրի պղնձամուլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ

**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Դրամական հոսքերի մասին մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	10

«Զեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010
Վ. Սարգսյան փ. 26/1
«Էրեբունի Պլազա» բիզնես կենտրոն, 8-րդ հարկ
Հեռախոս + 374 (10) 595 999
Վեբ կայք www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Չանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին և Տնօրենների խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Չանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ-ի («Ընկերություն») և վերջինիս դուստր ընկերությունների («Խումբ») համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2023թ. և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական մասերը և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և նշված ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքները և համախմբված դրամական հոսքերը՝ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված ՖՀՄՍ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտների (ՖՀՄՍ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտներ) համաձայն:

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ ներկայացված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների Եթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի Եթիկայի միջազգային կանոնագրքի (Ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (ՀԷՄՍԽ կանոնագիրք) և Հայաստանի Հանրապետությունում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի Եթիկայի պահանջների, և կատարել ենք Եթիկայի պահպանման մեր այլ պարտականություններն այս պահանջներին և ՀԷՄՍԽ կանոնագրքին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՀՀՄՍ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է իմքի անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե ղեկավարությունը չունի խումբը լուծարելու կամ իմքի գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն կամ չունի դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձից պատասխանատու են իմքի ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտի ընթացքում միշտ կհայտնաբերվի էական խեղաթյուրումներ, երբ առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով և համարվում են էական, երբ խելամուտք են կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

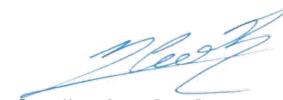
ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումները չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումները չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:
- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե իմքի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամուտքությունը:

- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, արդյոք առկա է էական անորոշություն ղեպերի կամ հանգամանքները հետ կապված, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել խմբի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին կամ, եթե այդ բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են միևնույն մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա ղեպերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել խմբի կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեությունը շարունակելու դադարեցմանը:
- գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների և ղեպերի ճշմարիտ ներկայացումը:
- ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ խմբի ներսում գործող կազմակերպությունների կամ ձեռնարկատիրական գործունեությունների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Մենք պատասխանատու ենք խմբի աուդիտի ուղղորդման, ղեկավարման և իրականացման համար: Մենք ամբողջովին պատասխանատու ենք մեր աուդիտորական կարծիքի համար:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

Դավիթ Ծամշյան
Առաջադրանքի համար
պատասխանատու գործընկեր

Իրինա Գևորգյան
Ղեկավար գործընկեր,
«ՔԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ Արմենիա» ՍՊԸ-ի տնօրեն

«ՔԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ Արմենիա» ՍՊԸ
29 ապրիլի 2024թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.

հազ. դրամ	Ծնթգ.	31 դեկտեմբերի 2023թ.	31 դեկտեմբերի 2022թ. Վերահաշ- վարկված*	31 դեկտեմբերի 2021թ. Վերահաշ- վարկված*
Ակտիվներ				
Հիմնական միջոցներ և օգտագործման իրավունքի ձևով				
ակտիվներ	15	220,544,139	210,281,310	219,099,509.
Մակաբացման գծով ակտիվ	16	34,126,874	20,219,211	7,726,290
Պաշարներ	19	27,575,718	28,993,970	21,110,939
Ոչ նյութական ակտիվներ		688,147	321,440	288,418
Տրամադրված փոխառություններ	18	71,217,495	-	-
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող				
բաժնային գործիքներ		-	611,287	550,078
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների համար	17	14,198,232	14,590,344	5,653,671
Փոխհատուցվող ԱԱՀ		135,551	140,294	187,690
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ		302,688	260,224	239,680
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		368,788,844	275,418,080	254,856,275
Պաշարներ	19	39,179,761	29,568,730	25,312,764
Տրամադրված փոխառություններ	18	7,815,161	33,831,352	-
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների համար	17	12,334,627	6,304,003	3,657,731
Պետական բյուջեից փոխհատուցվող ռոյալթի		-	6,106,168	-
Փոխհատուցվող ԱԱՀ		4,552,977	3,563,759	3,548,122
Հետաձգված ԱԱՀ		299,405	243,455	336,076
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով		5,825,534	2,534,883	2,256,513
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	20	37,550,000	37,333,194	19,483,108
Ավանդներ բանկերում	22	1,006,904	7,866,619	18,484,982
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների	21	12,264,564	21,548,194	35,720,938
Այլ ընթացիկ ակտիվներ		16,463	11,574	29,769,807
Ընթացիկ ակտիվներ		120,845,396	148,911,931	138,570,041
Ընդամենն ակտիվներ		489,634,240	424,330,011	393,426,316
Սեփական կապիտալ				
Բաժնետիրական կապիտալ	23	54,966,680	54,966,680	54,966,680
Էմիսիոն եկամուտ		18,167,106	18,167,106	18,167,106
Զբաղիված շահույթ		294,076,569	222,198,156	126,575,329
Ընդամենը սեփական կապիտալ		367,210,355	295,331,942	199,709,115
Պարտավորություններ				
Վարկեր և փոխառություններ	25	17,848,538	28,875,933	33,023,964
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	26	3,441,069	-	-
Պահուստներ	24	3,546,636	3,621,700	3,966,398
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	14	20,145,795	16,670,854	13,550,659
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		44,982,038	49,168,487	50,541,021
Թողարկված պարտատոմսեր		-	-	26,484,802
Վարկեր և փոխառություններ	25	10,857,492	33,457,269	43,688,959
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	26	665,851	-	222,291
Պահուստներ	24	2,898,338	2,930,881	20,545
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	28	16,676,447	10,984,503	17,015,759
Վճարվելիք շահութահարկ		15,014,759	10,511,389	18,770,951
Վճարվելիք ռոյալթի		12,318,515	-	15,707,343
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	27	19,010,445	19,594,321	17,712,496
Այլ պարտավորություններ		-	2,351,219	3,553,034
Ընթացիկ պարտավորություններ		77,441,847	79,829,582	143,176,180
Ընդամենը պարտավորություններ		122,423,885	128,998,069	193,717,201
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		489,634,240	424,330,011	393,426,316

* Համադրելի տեղեկատվությունը վերահաշվարկվել է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխության արդյունքում (Ծանոթագրություն 36):

**Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական
արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն
2023թ. համար**

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2023թ.	2022թ.
			Վերահաշվարկված*
Հասույթ	6	312,305,560	358,163,585
Վաճառքի ինքնադժեր	7	(117,212,195)	(129,254,790)
Համախառն շահույթ		195,093,365	228,908,795
Իրացման ծախսեր	8	(6,272,753)	(7,147,513)
Վարչական ծախսեր	9	(20,578,414)	(17,719,899)
Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին	10	(9,244,113)	(6,466,399)
Այլ եկամուտ		557,021	560,199
Այլ ծախսեր	11	(22,294,949)	(58,058,315)
Անկնկալիղ պարտքային կորուստների հակադարձում/(պահուստ)		81,066	(576,653)
Գործառնական գործունեության արդյունքներ		137,341,223	139,500,215
Չուտ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ներդրումների գծով		-	61,209
Ֆինանսական եկամուտ	12	5,013,971	2,813,411
Ֆինանսական ծախսեր	12	(3,079,753)	(6,436,665)
Չուտ օգուտ/ (կորուստ) փոխարժեքային տարբերություններից		3,059,093	(563,119)
Շահույթ մինչև շահութահարկով հարկումը		142,334,534	135,375,051
Շահութահարկի գծով ծախս	14	(66,723,555)	(40,162,266)
Ցարվա շահույթ և ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք		75,610,979	95,212,785

* Համադրելի տեղեկատվությունը վերահաշվարկվել է հաշվապահական հաշվառման
բաղադրականության փոփոխության արդյունքում (Շանդթագրություն 36):

Հաստատվել և ստորագրվել է համախմբված հաշվառման կողմից 2024թ. ապրիլի 26-ին:

Ռոման Խոսրովի
Գլխավոր տնօրեն

Ռոման Խոսրովի
Գլխավոր հաշվապահ

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն 2023թ. համար

հազ. դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Էմիսիոն եկամուտ	Զբաղիված շահույթ	Ընդամենը սեփական կապիտալ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ. (ըստ նախորդ տարվա հաշվետվությունների)	54,966,680	18,167,106	131,491,940	204,625,726
Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություն (Ծնթգ. 36)	-	-	(4,916,611)	(4,916,611)
Վերահաշվարկված մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	54,966,680	18,167,106	126,575,329	199,709,115
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք				
Տարվա շահույթ (վերահաշվարկված*)	-	-	95,212,785	95,212,785
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	95,212,785	95,212,785
Գործառնություններ Խմբի սեփականատերերի հետ				
Հայտարարված շահաբաժինների չեղարկում (Ծնթգ. 23)	-	-	410,042	410,042
Ընդամենը գործառնություններ Խմբի սեփականատերերի հետ	-	-	410,042	410,042
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ. (վերահաշվարկված*)	54,966,680	18,167,106	222,198,156	295,331,942
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	54,966,680	18,167,106	222,198,156	295,331,942
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք				
Տարվա շահույթ	-	-	75,610,979	75,610,979
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	75,610,979	75,610,979
Գործառնություններ Խմբի սեփականատերերի հետ				
Շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով տրված երկարաժամկետ փոխառությունների անվանական արժեքի և իրական արժեքի տարբերությունը սկզբնական ճանաչման պահին (Ծնթգ. 18)	-	-	(2,987,580)	(2,987,580)
Երկարաժամկետ դեբիտորական պարտքերի անվանական արժեքի և իրական արժեքի տարբերությունը սկզբնական ճանաչման պահին (Ծնթգ. 20)	-	-	(744,986)	(744,986)
Ընդամենը գործառնություններ Խմբի սեփականատերերի հետ	-	-	(3,732,566)	(3,732,566)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	54,966,680	18,167,106	294,076,569	367,210,355

* Համադրելի տեղեկատվությունը վերահաշվարկվել է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխության արդյունքում (Ծանոթագրություն 36):

Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն 2023թ. համար

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ. Վերահաշվարկված*
Ծախույթ մինչև հարկումը	142,334,534	135,375,051
<i>Ճշգրտումներ՝ մինչև հարկումը շահույթը զուտ դրամական հոսքերի հետ համադրելու համար</i>		
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	23,529,826	21,639,569
Արժեզրկումից կորուստներ	2,008,637	1,079,149
Չուտ (օգուտ)/կորուստ փոխարժեքային տարբերություններից	(3,059,093)	563,119
Վաճառք՝ ոչ դրամական հատուցմամբ	(14,421,453)	(14,259,214)
(Պահուստի հակադարձում)/պահուստի ձևավորում տարվա ընթացքում	(259,340)	2,059,719
Պաշարների արժեքի (հակադարձում)/նվազեցում	4,354	(18,387)
Օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ներդրումների գծով	-	(61,209)
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ներդրումների արժեզրկում	657,292	-
Պարտքային կորուստների (վեականգնում)/ծախս	(81,066)	576,653
Չուտ ֆինանսական (եկամուտ)/ծախս	(1,934,218)	3,623,254
<i>Շրջանառու կապիտալի ճշգրտումներ</i>		
Պաշարների աճ	(8,197,133)	(12,120,610)
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի աճ	(806,124)	(28,350,573)
Կանխավճարների աճ	(6,045,056)	(3,982,310)
Այլ հարկերի գծով կանխավճարների նվազում	2,815,517	131,673
Փոխհատուցվող ԱԱՀ-ի (աճ)/նվազում	(984,475)	31,760
Հետաձգված ԱԱՀ-ի (աճ)/նվազում	(55,950)	92,620
Այլ ընթացիկ ակտիվների նվազում/(աճ)	104,041	(19,489)
Առևտրային կրեդիտորական պարտքերի(նվազում)/աճ	(524,630)	2,567,625
Պայմանագրի գծով պարտավորությունների աճ	4,187,908	1,093,076
Վճարվելիք ռոյալթիի նվազում	(3,338,078)	(9,729,540)
Այլ ֆինանսական պարտավորությունների նվազում	(2,351,219)	(603,242)
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից՝ մինչև շահութահարկի վճարումը	133,584,274	99,688,694
Վճարված շահութահարկ	(17,738,848)	(26,096,626)
Վճարված ռոյալթի	(23,490,510)	(31,288,978)
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական հոսքեր	92,354,916	42,303,090
Ներդրումային գործունեություն		
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում	(28,849,477)	(24,945,996)
Ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(499,938)	(122,127)
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից	244,506	-
Ներդրումներ մակաբաժնյա գծով ակտիվում	(13,907,663)	(12,492,921)
Ստացված շահաբաժիններ	-	46,054
Ավանդների տեղաբաշխում բանկերում	(39,601,980)	(16,500,000)
Մուտքեր բանկային ավանդներից	46,453,180	27,100,000
Տրամադրված փոխառություններ	(45,641,070)	(33,953,175)
Ստացված տոկոսներ	2,606,371	1,638,682
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական հոսքեր	(79,196,071)	(59,229,483)
Ֆինանսավորման գործունեություն		
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	11,642,788	77,451,497
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(33,192,652)	(66,597,958)
Թողարկված պարտատոմսերի մարում	-	(24,000,097)
Մուտքեր հետգնված բաժնետոմսերի տեղաբաշխումից	-	27,629,671
Վարձակալության գծով պարտավորությունների վճարում	(152,478)	(238,700)
Վճարված տոկոսներ	(1,562,644)	(3,913,871)
Ֆինանսավորման գործունեության համար (օգտագործված)/ ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված զուտ դրամական հոսքեր	(23,264,986)	10,330,542
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ նվազում	(10,106,141)	(6,595,851)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 1 հունվարի	21,548,194	35,720,938
Արտարժույթի փոխարժեքի տատանումների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	822,511	(7,576,893)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 31 դեկտեմբերի (Ծնթ. 21)	12,264,564	21,548,194

* Համադրելի տեղեկատվությունը վերահաշվարկվել է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխության արդյունքում (Ծանոթագրություն 36):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ծանոթագրություն	Էջ	Ծանոթագրություն	Էջ
1. Հաշվետու կազմակերպություն	11	21. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	26
2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ	12	22. Ավանդներ բանկերում	26
3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ	12	23. Կապիտալ և պահուստներ	26
4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում	12	24. Պահուստներ	27
5. Սեզմենտային հաշվետվություններ	14	25. Վարկեր և փոխառություններ	29
6. Հասույթ	15	26. Վարձակալության գծով պարտավորություններ	30
7. Վաճառքի ինքնարժեք	15	27. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	31
8. Իրացման ծախսեր	16	28. Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	31
9. Վարչական ծախսեր	16	29. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում	32
10. Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին	17	30. Կապիտալ ծախսումների պարտավորվածությունները	40
11. Այլ ծախսեր	17	31. Պայմանական դեպքեր	40
12. Ֆինանսական եկամուտ/(ծախսեր)	18	32. Գործառնական ռիսկեր	42
13. Անձնակազմի գծով ծախսեր	18	33. Կապակցված կողմեր	43
14. Ծախսահարկ	18	34. Չափման հիմունքներ	44
15. Հիմնական միջոցներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	21	35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական մասեր	44
16. Մակաբացման գծով ակտիվ	22	36. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ	57
17. Կանխավճարներ	22	37. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	58
18. Տրամադրված փոխառություններ	23		
19. Պաշարներ	23		
20. Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	24		

1. Հաշվետու կազմակերպություն

(ա) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, Խմբի գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որին բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար:

2020թ. սեպտեմբերին Ադրբեջանի և Հայաստանի միջև բռնկվեց զինված հակամարտություն Լեռնային Ղարաբաղի վիճակի տարածքների շուրջ, որին հաջորդեց հրադադարի մասին համաձայնագիրը: Չնայած հրադադարի մասին համաձայնագրի, Հայաստանի և Ադրբեջանի զինված ուժերը ներքաշվեցին սահմանային բախման մեջ, ինչն իր հերթին մեծացրեց անորոշությունը գործարար միջավայրում: 2023թ. սեպտեմբերին Ադրբեջանի ռազմական ուժերը սկսեցին նոր ռազմական գործողություն, որի հետևանքով Լեռնային Ղարաբաղի բնակչությունը ստիպված էր լքել իր բնակավայրը և տեղափոխվել Հայաստան՝ Ադրբեջանին թողնելով հսկողությունը տարածքի նկատմամբ:

2022թ. փետրվարին Ռուսաստանի Դաշնության և Ուկրաինայի միջև բռնկված ռազմական հակամարտության պատճառով մի շարք երկրներ պատժամիջոցներ սահմանեցին Ռուսաստանի Դաշնության դեմ: Հակամարտությունն ազդեցություն ունի ոչ միայն երկու երկրների տնտեսական գործունեության, այլև համաշխարհային տնտեսության վրա: Պատժամիջոցների արդյունքում աշխարհի շատ երկրներում հումքային և պարենային ապրանքների գներն աճել են, խախտվել են ռեսուրսների մատակարարման հաստատված կապերը, դիտվում է գնաճի ազդեցություն գների վրա, և վերլուծաբանները կանխատեսում են նաև տնտեսական հետևանքներ համաշխարհային արդյունաբերության համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա դեկավարության՝ Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել դեկավարության գնահատականից:

(բ) Կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Չանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲԸ-ն («Ընկերություն») և իր դուստր ընկերությունը՝ «Լեռ-Էքս» ՍՊԸ-ն («Դուստր ընկերություն»), միասին կազմելով Խումբ («Խումբ») փակ բաժնետիրական ընկերություն և սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն են՝ Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքացիական օրենսգրքի սահմանման համաձայն: Ընկերությունը հիմնադրվել էր որպես պետական ձեռնարկություն 1952թ-ին: 2005թ. հունվարի 1-ին Ընկերությունը սեփականաշնորհվեց կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 9-ի թիվ 1677-Ա որոշման համաձայն:

Ընկերության հիմնական գործունեության փաստացի վայրը և իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Սյունիքի մարզ, Քաջարան, Լեռնագործների փող. 18

Խմբի հիմնական գործունեությունը հանքարդյունաբերությունն է, պղնձի և մոլիբդենի խտանյութի արտադրությունը: Պատրաստի արտադրանքը իրացվում է պղնձի և մոլիբդենի խտանյութի, թրծված մոլիբդենի և ֆերոմոլիբդենի տեսքով: Խմբի գործունեությունը կարգավորվում է Խմբի և Էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության միջև կնքված Լիցենզիայի պայմանագրերով («Լիցենզիայի պայմանագրեր»): Լիցենզիայի պայմանագրերի համաձայն՝ Խմբի գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2041թ.:

2021թ. ընթացքում Խմբի բաժնետոմսերի 60%-ը Ընկերությունը վաճառել է «Արդյունավերական Ընկերություն» ԲԸ-ին: «Արդյունաբերական Ընկերություն» ԲԸ-ն Խմբի բաժնետոմսերի 15%-ը նվիրաբերել է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը: 2021թ. նոյեմբերին Խմբի բաժնետոմսերի 15%-ը վաճառվել է «Ուրբանեվենտ պլուս» ՍՊԸ-ին (Խմբի համատեղ հսկողության ներքո գտնվող ընկերություն):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի բաժնետերերի կազմը հետևյալն էր. «ԱՄՓ Հոլդինգ» ՓԲԸ (5.625%), «Չանգեզուր Մայնինգ» ՍՊԸ (12.5%), «Արդյունաբերական Ընկերություն» ԲԸ (45%), Հայաստանի Հանրապետություն (21.875%), «Ուրբանեվենտ պլուս» ՍՊԸ (15%) («Բաժնետերեր»):

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի բաժնետերերի կազմը հետևյալն էր. «ԱՄՓ Հոլդինգ» ՍՊԸ (5.625%), «Չանգեզուր Մայնինգ» ՍՊԸ (12.5%), «Արդյունաբերական Ընկերություն» ԲԸ (45%), Հայաստանի Հանրապետություն (21.875%), «Ուրբանեվենտ պլուս» ՍՊԸ (15%) («Բաժնետերեր»):

Խմբի անմիջական մայր ընկերությունը «Արդյունաբերական Ընկերություն» ԲԸ-ն է, իսկ վերջնական մայր ընկերությունն է «Նեո Մետալս Հոլդինգ Լիմիթեդ»-ը: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի վերջնական հսկող անձն էր Գլեր Տրոցենկոն: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի վերջնական հսկող անձն էր Սվետլանա Երշովան:

Ընկերությունն առաջին անգամ ստացել է «Moody's Investor Services» վարկանիշային գործակալության վարկանիշը 2019թ-ին: 2021թ. հունիսին Ընկերությանը շնորհվել է B2` կայուն կանխատեսմամբ վարկանիշ:

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտված է Ծանոթագրություն 33-ում:

Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված են հետևյալ դուստր ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները.

Դուստր ընկերություն	Գրանցման երկիր	2023թ.	2022թ.	Գործունեության բնույթը
		Սեփականություն/ Չայնի իրավունք	Սեփականություն/ Չայնի իրավունք	
«Լեո-Էքս» ՍՊԸ	Հանրապետություն	100%	100%	Շինարարություն

2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ

Համապատասխանության հավաստում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված ՖՀՄՄ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտների (ՖՀՄՄ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտներ) համաձայն:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը Ընկերության և Խմբում համախմբված յուրաքանչյուր ընկերության ֆունկցիոնալ արժույթն է և այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով` հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ:

4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՄ ֆինանսական հաշվետվությունների ստանդարտների պահանջներին համապատասխան կազմելու համար ղեկավարությունից պահանջվում է կատարել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները պարբերաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են, և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում:

- Ծանոթագրություն 35 (բ) – հասույթի ճանաչում,
- Ծանոթագրություն 35 (գ) – ռոյալթիի գծով ծախսի դասակարգում,
- Ծանոթագրություն 35 (ը) և Ծանոթագրություն 16 – հանքաքարի բաղադրիչների և թափոնների ծախսի որոշում,
- Ծանոթագրություն 19 – երկարաժամկետ պաշարների դասակարգում:

Այն ենթադրությունների և գնահատման անորոշության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնց դեպքում առկա է նշանակալի ռիսկ, որ դրանք հաջորդ ֆինանսական տարվա ընթացքում կարող են հանգեցնել էական ճշգրտումների, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում:

- Ծանոթագրություն 4 (ա) – հանքաքարի պաշարների գնահատում և շահագործման լիցենզիայի ժամկետի երկարաձգում,
- Ծանոթագրություն 35 (ը) – հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ և թողարկված միավորների հիման վրա մաշվածության հաշվարկի որոշում,
- Ծանոթագրություն 24 – տեղանքի վերականգնման գծով պահուստ
- Ծանոթագրություն 35 (գ) – ռոյալթիի գնահատում,
- Ծանոթագրություն 20 – ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատում առևտրային դերիտորական պարտքերի համար:

Իրական արժեքի չափում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մի շարք դրույթներ և բացահայտումներ պահանջում են ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի չափում:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Խումբը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտարկելի շուկայական տվյալները: Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի աստիճանակարգի մակարդակների՝ հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- *1-ին մակարդակ.* նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտվող):
- *2-րդ մակարդակ.* 1-ին մակարդակում ներառվող գնանշվող գներից տարբեր ելակետային տվյալները, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության համար դիտարկելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից ստացվող):
- *3-րդ մակարդակ.* ակտիվի կամ պարտավորության ելակետային տվյալները, որոնք հիմնված չեն դիտարկելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործված ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի աստիճանակարգի տարբեր մակարդակներում, իրական արժեքի չափումը որպես մեկ ամբողջություն դասակարգվում է իրական արժեքի աստիճանակարգի այն նույն մակարդակում, որտեղ դասակարգվում են ամենացածր մակարդակի տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջ չափման համար:

Իրական արժեքի աստիճանակարգի մակարդակների միջև տեղափոխումները Խումբը ճանաչում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որի ընթացքում տեղի է ունեցել փոփոխությունը:

Իրական արժեքի չափման ժամանակ կատարվող ենթադրությունների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 29-ում՝ «Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում»:

(ա) Հանքաքարի պաշարներ և շահագործման լիցենզիա

Հանքաքարի պաշարների և հանքային ռեսուրսների գնահատումը հանքաքարի այն ծավալի գնահատումն է, որը տնտեսապես և օրինական կերպով կարող է արդյունահանվել Խմբի հանքերից: Այդ պաշարների և հանքային ռեսուրսների գնահատումները և դրանց փոփոխությունները կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակի և արդյունքների վրա հետևյալ կերպ.

- Գնահատված ապագա դրամական հոսքերի փոփոխությունները կարող են ազդեցություն ունենալ հիմնական միջոցների և մակաբացման գծով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքների վրա,
- Շահույթի կամ վնասի և այլ համախառն ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլված մաշվածության և ամորտիզացիայի գումարները կարող են փոխվել, եթե այդ փոփոխությունները որոշվեն կիրառելով թողարկված արտադրանքի մեթոդը կամ եթե փոխվի համապատասխան ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետը,
- Կապիտալացված մակաբացման ծախսումները, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես հիմնական միջոցների, այլ ոչ ընթացիկ ակտիվների կամ պաշարների մաս կամ ծախսագրվում են շահույթում կամ վնասում, կարող են փոխվել մակաբացման գործակիցների փոփոխության արդյունքում:
- Տեղանքի վերականգնման պահուստները կարող են փոխվել, եթե պահուստի գնահատված ծավալների փոփոխությունը ազդեցություն է ունենում այդ գործողությունների սկսելու ժամկետի և այդ գործողությունների հետ կապված ծախսերի վրա,
- Հետաձգված հարկային ակտիվների ճանաչումը և հաշվեկշռային արժեքը կարող են փոխվել այդ ակտիվների առկայության վերաբերյալ դատողությունների և հավանական վերականգնումների գնահատումների փոփոխությունների արդյունքում:

Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է մինչև 2041թ. գործողության ժամկետ ունեցող Լիցենզիայի շրջանակում՝ համաձայն 2012թ. նոյեմբերի 27-ի թիվ PV-232 Լիցենզիայի պայմանագրի: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունն առաջնորդվել է այն ենթադրությամբ, որ Լիցենզիայի գործողության ժամկետը կերկարաձգվի 2041թ-ից հետո: Այս ենթադրությունը հիմնված է Ընդերքի մասին օրենսգրքի դրույթների վրա, համաձայն որոնց Լիցենզիայի գործողության ժամկետը կարող է երկարաձգվել ներկայացված դիմումի հիման վրա: Բացի այդ, Խումբը ստացել է «Golder Associates»-ի կողմից հրապարակված՝ NI43-101 պահանջներին համապատասխանող հանքային ռեսուրսների պաշարների գնահատական 2015թ. հոկտեմբերի դրությամբ, և նոր գնահատականն ակնկալվում է 2024թ-ին՝ «WSP»-ի կողմից:

Խումբն օգտագործում է վերոնշյալ գնահատումները տեղանքի վերականգնման ծախսերի ժամկետները, հիմնական միջոցների և մակաբացման գծով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետները և արժեքը կապում է գնահատելու համար:

5. Սեզմենտային հաշվետվություններ

Գործառնական սեզմենտը Խմբի բաղադրիչ է, որը ներգրավված է ձեռնարկատիրական գործունեություններում, որոնցից կարող է վաստակել հասույթներ և կրել ծախսեր (ներառյալ Խմբի այլ բաղադրիչների հետ գործառնություններից հասույթները և ծախսերը), որի գործառնական արդյունքները կանոնավոր կերպով վերանայվում են գլխավոր գործառնական որոշում կայացնողի կողմից՝ սեզմենտին միջոցների բաշխման վերաբերյալ որոշում կայացնելու և դրա գործունեության արդյունքները գնահատելու նպատակով, և որի գծով առկա է առանձին ֆինանսական տեղեկատվություն: Ղեկավարությունը գտնում է, որ Խումբը բաղկացած է մեկ գործառնական սեզմենտից, քանի որ Խմբի Խորհուրդը վերահսկում է Խմբի գործառնական արդյունքները որպես մեկ բիզնես միավոր: Գլխավոր տնօրենը համարվում է Խմբի գլխավոր գործառնական որոշում կայացնողը՝ ռեսուրսների բաշխման և կատարողականի գնահատման վերաբերյալ որոշումներ կայացնելու նպատակով:

6. Հասույթ

Հասույթ գնորդների հետ պայմանագրերից

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Հասույթ պղնձի խտանյութի վաճառքից	122,337,870	169,475,884
Հասույթ ֆերոմոլիբդենի վաճառքից	101,185,552	107,871,464
Հասույթ մոլիբդենի խտանյութի և թրծված մոլիբդենի վաճառքից	79,676,298	71,768,502
Հասույթ բեռնափոխադրման/առաքման ծառայություններից	7,447,183	6,943,621
Այլ հասույթ	1,658,657	2,104,114
Ընդամենը հասույթ	312,305,560	358,163,585

Հասույթ խտանյութերի, թրծված մոլիբդենի և ֆերոմոլիբդենի վաճառքից

	2023թ.		2022թ.	
	հազ. դրամ	Չոր մետրիկ տոննա	հազ. դրամ	Չոր մետրիկ տոննա
Պղնձի խտանյութ	122,337,870	186,475	169,475,884	222,921
Ֆերոմոլիբդեն	101,185,552	7,180	107,871,464	8,560
Մոլիբդենի խտանյութ և թրծված մոլիբդեն	79,676,298	8,140	71,768,502	8,397
	303,199,720		349,115,850	

Պղնձի և մոլիբդենի խտանյութերի, թրծված մոլիբդենի և ֆերոմոլիբդենի վաճառքից ստացված ամբողջ հասույթը ճանաչվում է ժամանակի այն պահին, երբ փոխանցվում է ապրանքի նկատմամբ հսկողությունը (Ծանոթագրություն 35 (բ)), իսկ բեռնափոխադրման/առաքման ծառայություններից ստացված հասույթը ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում ծառայությունները մատուցելիս:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 27,860,926 հազար դրամ գումարով պայմանականորեն գնանշված վաճառք, որը բաղկացած էր 23,796 չոր մետրիկ տոննա պղնձի խտանյութից և 1,410 չոր մետրիկ տոննա մոլիբդենի խտանյութից (2022թ-ին՝ 47,894,366 հազար դրամ գումարով պայմանականորեն գնանշված վաճառք՝ բաղկացած 37,870 չոր մետրիկ տոննա պղնձի խտանյութից, 536 չոր մետրիկ տոննա ֆերոմոլիբդենից և 1,891 չոր մետրիկ մոլիբդենի խտանյութից), որի իրական արժեքը կազմում էր մոտավորապես 27,608,492 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 60,006,099 հազար դրամ):

7. Վաճառքի ինքնարժեք

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Խտանյութերի, ֆերոմոլիբդենի և թրծված մոլիբդենի վաճառքի ինքնարժեք	115,892,528	127,195,415
Այլ վաճառքների ինքնարժեք	1,319,667	2,059,375
	117,212,195	129,254,790

Խտանյութերի, ֆերոմոլիբդենի և թրծված մոլիբդենի վաճառքի ինքնարժեք

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Նյութեր	29,966,758	34,580,746
Աշխատավարձ	24,719,882	25,323,010
Մաշվածություն	16,973,028	15,302,844
Վերամշակման ծախսումներ	13,526,218	15,735,099
Արտապատվիրված ծառայություններ	12,500,059	15,531,781
Էլեկտրականություն և գազ	10,205,477	13,184,949
Փոխադրման ծախսեր	7,415,280	7,120,135
Բնապահպանական հարկ	242,822	231,073
Այլ	343,004	185,778
	115,892,528	127,195,415

8. Իրացման ծախսեր

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Պղնձի խտանյութի փոխադրման ծախսեր	4,417,675	5,115,072
Մոլիբդենի խտանյութի փոխադրման ծախսեր	517,614	540,662
Լաբորատոր հետազոտություններ	453,990	460,605
Ապահովագրություն	360,860	225,369
Աշխատավարձ	223,995	188,235
Փայթեթավորման, տեսակավորման և պահպանման ծախսեր	105,396	83,280
Այլ	193,223	534,290
	6,272,753	7,147,513

9. Վարչական ծախսեր

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Աշխատավարձ	12,122,783	10,535,869
Առուդիտորական, խորհրդատվական և այլ մասնագիտական ծառայություններ	2,160,164	1,921,393
Գրասենյակային, կոմունալ և կապի ծառայության ծախսեր	1,142,683	1,562,294
Նյութեր	1,037,919	681,077
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	1,002,016	963,218
Ապահովագրության ծախսեր և բանկային ծառայությունների վճարներ	643,918	566,687
Վարձակալության ծախսեր	487,607	312,480
Տրանսպորտային ծախսեր	387,211	377,529
Լիցենզիաներ	214,590	16,523
Գործուղման, վերապատրաստման և ներկայացուցչական ծախսեր	177,946	137,216
Այլ	1,201,577	645,613
	20,578,414	17,719,899

10. Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Նվիրատվության ձևով տրամադրված դրամական միջոցներ	9,052,817	5,904,971
Նվիրատվության ձևով տրամադրված հիմնական միջոցներ, պաշարներ և այլ ակտիվներ	191,296	561,428
	9,244,113	6,466,399

Խումբը հատկացումներ է կատարում տարբեր սոցիալական ծրագրերին և հաստատություններին: 2023թ-ին Խումբն ընդլայնել է իր սոցիալական ներգրավվածությունը Սյունիքի մարզի համայնքներում և ներդրում է ունեցել Կապանի օդանավակայանի կառուցման և գործարկման մեջ:

11. Այլ ծախսեր

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
		Վերահաշվարկված
Ռոյալթիի գծով ծախս (Ծնթգ. 36)	14,091,624	14,249,905
Կանխավճարների արժեզրկում	1,608,732	1,079,149
Աշխատավարձ	1,323,582	1,008,789
Մաշվածություն	675,845	309,370
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող բաժնային գործիքների արժեզրկում	657,342	-
Հիմնական միջոցների արժեզրկում	399,905	181,487
Նյութեր	374,659	1,008,482
Զփոխհատուցվող հարկեր	211,433	143,758
Տույժեր և տուգանքներ	130,011	391,588
Տուրքեր և հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի*	-	36,347,539
Այլ	2,818,204	3,338,248
	22,294,949	58,058,315

* Ծախսերն իրենցից ներկայացնում են 2021թ. սեպտեմբերի 5-ից գործող «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի փոփոխությունների համաձայն պղնձի և մոլիբդենի խտանյութերի արտահանման համար զանգվող պետական տուրքերը: «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի համապատասխան կետը ուժը կորցրել է 2022թ. սեպտեմբերին, և Հարկային օրենսգրքում ներառվել են ռոյալթիին վերաբերող նոր դրույթներ, համաձայն որոնց 2023թ. հունվարի 1-ից ավելացել է ռոյալթիի երրորդ բաղադրիչը:

12. Ֆինանսական եկամուտ/(ծախսեր)

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Տոկոսային եկամուտ տրամադրված փոխառությունների գծով	3,106,532	1,195,255
Տոկոսային եկամուտ բանկային հաշիվների գծով	996,461	458,727
Տոկոսային եկամուտ ավանդների գծով	864,923	1,113,374
Այլ տոկոսային եկամուտ	46,055	46,055
Ֆինանսական եկամուտ	5,013,971	2,813,411
Տոկոսային ծախս թողարկված պարտատոմսերի, վարկերի և փոխառությունների գծով	(2,502,485)	(6,012,500)
Տեղանքի վերականգնման պահուստի գծով գեղչի ծախսագրում (Ծնթգ. 24)	(430,923)	(419,327)
Տոկոսներ ֆինանսական վարձակալության գծով	(146,345)	(4,838)
Ֆինանսական ծախսեր	(3,079,753)	(6,436,665)

13. Անձնակազմի գծով ծախսեր

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Աշխատավարձ	46,745,728	42,945,373
Բժշկական ապահովագրություն և այլ հատուցումներ	541,201	580,761
Արձակման նպաստներ	254,713	908,653
	47,541,642	44,434,787

14. Շահութահարկ

(ա) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ (Ծանոթագրություն 36)

Խումբը շահութահարկը վճարում է 18% դրույքաչափով (2022թ-ին՝ 18%): 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հարկի արդյունավետ դրույքաչափը կազմում է 33.25% (2022թ-ին՝ 28.25%, վերահաշվարկված) (Ծանոթագրություններ 35 (ii) և 36):

Հարկի արդյունավետ դրույքաչափը ներառում է ընթացիկ հարկի դրույքաչափը՝ 18%, ժողովրդի 2-րդ բաղադրիչի դրույքաչափը՝ 12.5% (Ծանոթագրություն 35(ii)) և ժողովրդի 3-րդ բաղադրիչի գնահատված դրույքաչափը՝ 6.1% (Ծանոթագրություն 35(ii)): 2023թ. հունվարի 1-ից ժողովրդի 3-րդ բաղադրիչի ավելացումից հետո Խումբը վերանայել է իր հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը՝ ժողովրդի և՛ 2-րդ, և՛ 3-րդ բաղադրիչները դիտարկելով որպես շահութահարկ: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխության ազդեցությունը նախորդ տարվա ֆինանսական տեղեկատվության վրա ներկայացված է Ծանոթագրություն 36-ում:

Ռոյալթի 2-րդ և 3-րդ բաղադրիչները նվազեցվող ծախսեր են, հետևաբար, հարկի արդյունավետ դրույքաչափում ներառված դրանց դրույքաչափերը համապատասխանաբար ճշգրտվում են: Հարկի ընթացիկ դրույքաչափը և ժողովրդի 2-րդ բաղադրիչի դրույքաչափերը ֆիքսված են, ժողովրդի 3-րդ բաղադրիչի դրույքաչափը կախված է Խմբի շահույթի մարժայից և գնահատվում է ելնելով Խմբի կանխատեսվող ֆինանսական արդյունքներից: Ռոյալթի 3-րդ բաղադրիչը ենթակա է փոփոխությունների ապագա ժամանակաշրջաններում՝ կախված ապագա գնահատումների փոփոխություններից:

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ. Վերահաշվարկված
Ընթացիկ տարվա հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարվա ժողովրդի 2-րդ բաղադրիչ	23,912,307	19,205,007
Ընթացիկ տարվա շահութահարկ	21,974,303	17,837,064
Ընթացիկ տարվա ժողովրդի 3-րդ բաղադրիչ	14,884,748	-
Նախորդ տարիներում պակաս հաշվարկված ժողովրդի	350,048	-
Նախորդ տարիներում պակաս հաշվարկված շահութահարկ	267,915	-
	61,389,321	37,042,071
Հետաձգված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	5,334,234	3,120,195
	5,334,234	3,120,195
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	66,723,555	40,162,266

Հարկի արդյունավետ դրույքաչափի համադրում

	2023թ.		2022թ. Վերահաշվարկված	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Ծախսված մինչև շահութահարկով հարկումը	142,334,534	100	135,375,051	100
Ծախսված հարկի կիրառելի դրույքաչափով	47,326,233	33.25	38,243,452	28.25
Նախորդ տարիներում պակաս հաշվարկված	617,963	0.4	-	-
Զնվազեցվող ծախսեր շահութահարկի գծով	8,708,132	6.1	-	-
Զհարկվող եկամուտ	-	-	(1,659,943)	(1.2)
Զնվազեցվող ծախսեր ժողովրդի գծով	5,059,746	3.6	3,578,757	2.6
Հարկի դրույքաչափի փոփոխություն	3,309,036	2.3	-	-
Ռոյալթի փաստացի և գնահատված 3-րդ բաղադրիչի արդյունավետ դրույքաչափի միջև տարբերության ազդեցությունը ընթացիկ տարվա հարկի գծով ծախսի վրա	1,702,445	1.2	-	-
	66,723,555	46.9	40,162,266	29.7

(բ) Ծանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին՝

հազ. դրամ	1 հուլիսի 2022թ. Չուտ		31 դեկտեմբերի 2022թ. Չուտ		31 դեկտեմբերի 2023թ. Չուտ	
	հարկային (ակտիվ)/ պարտավորություն	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	հարկային (ակտիվ)/ պարտավորություն	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված	հարկային (ակտիվ)/ պարտավորություն
Հիմնական միջոցներ	(16,899,847)	(392,774)	(17,292,621)	(1,463,777)	-	(18,756,398)
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	-	-	-	(1,327,310)	-	(1,327,310)
Ոչ նյութական ակտիվներ	4,773	5,423	10,196	(61,653)	-	(51,457)
Պաշարներ	855,324	(420,521)	434,803	(614,903)	-	(180,100)
Մակաբացման գծով ակտիվ	(605,145)	(3,369,028)	(3,974,173)	(5,433,386)	-	(9,407,559)
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	1,215,321	(58,526)	1,156,795	(111,810)	371,098	1,416,083
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների համար	-	157,178	157,178	121,427	-	278,605
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների համար	-	340,321	340,321	501,597	-	841,918
Տրամադրված փոխառություններ	991,406	-	991,406	175,540	1,488,195	2,655,141
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	62,797	(62,797)	-	1,365,633	-	1,365,633
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(7,306)	7,306	-	637,454	-	637,454
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ	-	-	-	358,652	-	358,652
Վարկեր և փոխառություններ	(214,902)	98,467	(116,435)	116,435	-	-
Պահուստներ	1,046,920	574,756	1,621,676	401,867	-	2,023,543
	(13,550,659)	(3,120,195)	(16,670,854)	(5,334,234)	1,859,293	(20,145,795)

(գ) Զճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ

Հետաձգված հարկային ակտիվներ չեն ճանաչվել հետևյալ հոդվածների գծով.

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններ	1,187,913	1,190,901
Հարկային վնաս	173,854	162,986
	1,361,768	1,353,887

Գործող հարկային օրենսդրության համաձայն՝ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները մարման ժամկետ չունեն, բայց հարկային վնասը կարող է փոխանցվել հաջորդ տարիներ հինգ տարվա ընթացքում՝ սկսած վնասի առաջացման տարուց: Հետաձգված հարկային ակտիվներ չեն ճանաչվել Խմբի դուստր ընկերության նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների և հարկային վնասների գծով, քանի որ անորոշ է, թե արդյոք առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դուստր ընկերությունը կկարողանա օգտագործել այդ հոդվածներից ստացված օգուտները:

15. Հիմնական միջոցներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

հազ. դրամ	Հոդ և շենքեր	Մերենաներ և սարքավորումներ	Հանքարդյու- նաբերական ակտիվներ	Տնտեսական գույք	Անավարտ շինարարություն	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	78,307,246	243,244,747	5,315,301	1,571,687	69,070,604	889,263	398,398,848
Ավելացումներ	7,592	9,551,329	-	169,464	9,627,507	-	19,355,892
Օտարումներ/դուրսգրումներ	(657,548)	(13,980,687)	(5,059,154)	(94,051)	(263,268)	-	(20,054,708)
Տեղափոխումներ	1,335,391	7,907,779	-	-	(9,243,170)	-	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	78,992,681	246,723,168	256,147	1,647,100	69,191,673	889,263	397,700,032
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	78,992,681	246,723,168	256,147	1,647,100	69,191,673	889,263	397,700,032
Ավելացումներ	10,934	17,870,684	-	810	12,162,009	4,259,398	34,303,835
Օտարումներ/դուրսգրումներ	-	(281,450)	-	(2,682)	(375,583)	-	(659,715)
Տեղափոխումներ	1,749,705	2,914,986	-	136,657	(4,801,348)	-	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	80,753,320	267,227,388	256,147	1,781,885	76,176,751	5,148,661	431,344,152
Մաշվածություն և արժեզրկումից կորուստներ							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	(26,010,793)	(151,383,406)	(104,569)	(1,047,784)	-	(752,787)	(179,299,339)
Տարվա մաշվածություն	(2,504,988)	(18,705,085)	-	(116,655)	-	(126,462)	(21,453,190)
Օտարումներ/դուրսգրումներ	415,357	12,831,359	-	87,091	-	-	13,333,807
Տեղափոխումներ	-	(24)	-	24	-	-	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	(28,100,424)	(157,257,156)	(104,569)	(1,077,324)	-	(879,249)	(187,418,722)
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2023թ.	(28,100,424)	(157,257,156)	(104,569)	(1,077,324)	-	(879,249)	(187,418,722)
Տարվա մաշվածություն	(2,565,340)	(20,467,751)	-	(119,053)	-	(268,773)	(23,420,917)
Օտարումներ/դուրսգրումներ	-	37,086	-	2,540	-	-	39,626
Տեղափոխումներ	-	(8,873)	-	8,873	-	-	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	(30,665,764)	(177,696,694)	(104,569)	(1,184,964)	-	(1,148,022)	(210,800,013)
Հաշվեկշռային արժեք							
Առ 1 հունվարի 2022թ.	52,296,453	91,861,341	5,210,732	523,903	69,070,604	136,476	219,099,509
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	50,892,257	89,466,012	151,578	569,776	69,191,673	10,014	210,281,310
Առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	50,087,556	89,530,694	151,578	596,921	76,176,751	4,000,639	220,544,139

2023թ. ընթացքում 2,281,104 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 1,672,357 հազար դրամ) գումարով փոխառության ծախսումները կապիտալացվել են անավարտ շինարարությանը:

Փոխառության կապիտալացման տոկոսադրույքը, որն օգտագործվում է կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումների չափը որոշելու համար, կազմել է 10.41% (2022թ-ին՝ 8.86%):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 19,588,089 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 70,530,890 հազար դրամ) հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցները գրավադրված են բանկերից և այլ հաստատություններից ստացված՝ գրավով ապահովված վարկերի դիմաց:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ամբողջությամբ ամորտիզացված՝ օգտագործվող հիմնական միջոցների համախառն հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 57,549,136 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 45,413,050 հազար դրամ):

16,973,028 հազար դրամ գումարով մաշվածության ծախսը (2022թ-ին՝ 15,302,844 հազար դրամ) գրանցվել է վաճառքի ինքնարժեքի կազմում, 675,845 հազար դրամ գումարով ծախսը (2022թ-ին՝ 309,370 հազար դրամ) ներառվել է այլ ծախսերի կազմում, 1,002,016 հազար դրամ գումարով ծախսը (2022թ-ին՝ 963,218 հազար դրամ)՝ վարչական ծախսերի կազմում, 2,349,524 հազար դրամ գումարով ծախսը (2022թ-ին՝ 3,019,913 հազար դրամ)՝ տարեվերջի դրությամբ պաշարների կազմում և 2,420,504 հազար դրամ գումարով ծախսը (2022թ-ին՝ 1,857,845 հազար դրամ)՝ մակաբացման գծով ակտիվի կազմում:

16. Մակաբացման գծով ակտիվ

2014թ-ին Խումբը սկսել է ինտենսիվ մակաբացման գործունեություն Քաջարանի հանքի Շյուրկուտ տեղամասում, որտեղից նախատեսվում է հանքաքարի արդյունահանում առաջիկա տարիներին, և կապիտալացրել է արդյունահանմանը նախորդող մակաբացման ծախսումները որպես մակաբացման գծով ակտիվ՝ 34,126,874 հազար դրամի չափով (2022թ-ին՝ 20,219,211 հազար դրամ): Խմբի ղեկավարությունը որոշել է Շյուրկուտի տեղամասը դիտարկել որպես իր բացահանքի առանձին բաղադրիչ:

2023թ. ընթացքում տարածքում կատարվել են լրացուցիչ մակաբացման աշխատանքներ և կապիտալացվել են 13,907,663 հազար դրամի չափով ծախսեր (2022թ-ին՝ 12,492,921 հազար դրամ): Տարածքը դեռևս պիտանի չէ արդյունահանման աշխատանքների համար:

17. Կանխավճարներ

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների համար		
Կանխավճարներ հիմնական միջոցների համար	13,698,595	14,090,707
Այլ կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների համար	499,637	499,637
	14,198,232	14,590,344
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների համար		
Կանխավճարներ պաշարների համար	10,355,689	4,381,123
Կանխավճարներ ծառայությունների համար	1,827,126	1,671,595
Այլ	151,812	251,285
	12,334,627	6,304,003
	26,532,859	20,894,347

18. Տրամադրված փոխառություններ

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ. տոկոսադր.	Մարման տարի	2023թ.		2022թ.	
				Հաշվեկշռ արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք
Գրավով չապահովված փոխառություններ	ՀՀ դրամ	8.00%	2023	-	-	2,229,414	2,229,414
Գրավով չապահովված փոխառություններ	ԱՄՆ դոլար	7.55%	2023	-	-	31,601,938	31,601,938
Գրավով չապահովված փոխառություններ	ԱՄՆ դոլար	9.00%	2024	7,815,161	7,815,161	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ	ԱՄՆ դոլար	7.55%	2025	35,052,977	35,052,977	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ	ԱՄՆ դոլար	3.8%	2028	36,164,518	40,590,874	-	-
				79,032,656	83,459,012	33,831,352	33,831,352

2023թ. ընթացքում Ընկերությունը 100 միլիոն ԱՄՆ դոլարի չափով փոխառություն է տրամադրել բաժնետիրոջը՝ տարեկան 3.8% պայմանագրային տոկոսադրույքով: Փոխառության սկզբնական ճանաչումն իրականացվել է իրական արժեքով՝ կիրառելով 6% շուկայական տոկոսադրույք՝ սեփական կապիտալում ճանաչելով 2,987,580 հազար դրամի չափով գեղջի գումարը՝ առանց 1,488,195 հազար դրամ գումարով հետաձգված հարկային ակտիվի:

Փոխառություններից ոչ մեկը գրավով ապահովված չէ կամ ժամկետանց չէ:

19. Պաշարներ

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Պահեստամասեր	20,193,805	13,753,182
Հումք և նյութեր	7,568,191	7,878,881
Վերամշակման հանձնված մոլիբդենի խտանյութ*	7,147,939	6,566,035
Պատրաստի արտադրանք	4,914,019	1,835,404
Ծինանյութ	261,181	265,642
Այլ	1,790,221	1,969,535
	41,875,356	32,268,679
Պաշարների արժեքի նվազեցում	(2,695,595)	(2,699,949)
	39,179,761	29,568,730
Ոչ ընթացիկ պաշարներ – հանքաքարի պաշարներ** (ինքնարժեքով)	27,575,718	28,993,970

* Խումբը ծառայությունների մատուցման պայմանագրեր է ստորագրել կապակցված կողմերի հետ մոլիբդենի խտանյութը ֆերոմոլիբդենի վերամշակելու համար: Վերամշակման ընթացքում Խումբը պահպանում է սեփականության իրավունքը: Ստացված ծառայությունների գծով համապատասխան ծախսերը ներկայացված են Ծանոթագրություն 7-ում:

** Ոչ ընթացիկ պաշարները մետաղի ցածր պարունակությամբ հանքաքար է, որը հնարավոր չէ տնտեսապես արդյունավետ վերամշակել ներկայիս շուկայական գների պայմաններում, և այն պահուստավորվել է հետագա տարիներու ընթացքում վերամշակման ակնկալիքով:

Պաշարների գծով 29,966,758 հազար դրամ գումարով ծախսը (2022թ-ին՝ 34,580,746 հազար դրամ) գրանցվել է վաճառքի ինքնարժեքի կազմում, 374,659 հազար դրամ գումարով ծախսը (2022թ-ին՝ 1,008,482 հազար դրամ) ներառվել է այլ ծախսերի կազմում, 1,037,919 հազար դրամ գումարով ծախսը (2022թ-ին՝ 681,077 հազար դրամ)՝ վարչական ծախսերի կազմում, 111,142 հազար դրամ գումարով ծախսը (2022թ-ին՝ 361,821 հազար դրամ)՝ սոցիալական ծրագրերին կատարված նվիրատվությունների կազմում և 4,292,685 հազար դրամ գումարով ծախսը (2022թ-ին՝ 4,210,065 հազար դրամ)՝ մակաբաժան գծով ակտիվի կազմում:

20. Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր (պայմանական գնանշման ոչ ենթակա)	3,054,352	5,134,229
Դեբիտորական պարտքեր կապակցված կողմերից*	10,622,826	11,413,530
Այլ դեբիտորական պարտքեր	512,785	516,625
Ամորտիզացված արժեքով չափվող առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	14,189,963	17,064,384
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(3,138,615)	(3,219,681)
	11,051,348	13,844,703
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր (պայմանական գնանշման ենթակա) – իրական արժեքով	26,498,652	23,488,491
Ընդամենը առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	37,550,000	37,333,194

Կապակցված կողմերից դեբիտորական պարտքերը ներառում են բաժնետիրոջից ստացվելիք 25 միլիոն ԱՄՆ դոլարի չափով գումարը, որի մարման ժամկետը լրանում է 2025թ. դեկտեմբերին: Դեբիտորական պարտքը մարման ժամկետը երկարաձգող նշանակալի փոփոխության ժամանակ ճանաչվել է իրական արժեքով և գեղչվել տարեկան 6% դրույքով: 744,986 հազար դրամ գումարով գեղչը ճանաչվել է սեփական կապիտալում՝ առանց 371,098 հազար դրամ հետաձգված հարկային ակտիվի: Կապակցված կողմերից դեբիտորական պարտքերը ժամկետանց չեն և գրավով ապահովված չեն:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերը (պայմանական գնանշման ոչ ենթակա) տոկոսակիր չեն և հիմնականում ունեն մինչև 1 տարի ժամկետայնություն:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերը (պայմանական գնանշման ենթակա) տոկոսակիր չեն, սակայն, ինչպես նշված է Ծանոթագրություն 29-ում, գնորդման ժամանակաշրջանում ենթարկվում են ապրանքների ապագա գների փոփոխություններին և, հետևաբար, միայն մայր գումարի և և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսների վճարումներ չեն և չափվում են իրական արժեքով մինչև մարման ամսաթիվը:

Այս առևտրային դեբիտորական պարտքերի սկզբնական չափումն իրականացվում է այն գումարի չափով, որը Խումբն ակնկալում է ստանալ, որը գնորդման ժամանակաշրջանի վերջում ըստ ակնկալիքների ստացվելիք գնի գնահատականն է: Նախնական հաշիվների մոտավորապես 90%-ը (հիմք ընդունելով պայմանական գինը (պղծի համար հաշվարկվում է որպես առաքմանը նախորդող շաբաթվա միջին գինը, իսկ մոլիբդենի համար՝ որպես առաքմանը նախորդող ամսվա միջին գինը)) վճարվում է դրամական միջոցներով, երբ ապրանքները բեռնվում են, որը նվազեցնում է ՖՀՄՄ 15-ի համաձայն ճանաչված սկզբնական դեբիտորական պարտքը: Գնորդման ժամանակաշրջանները կարող են տատանվել առաքումից հետո մեկից երկու ամսվա միջև, իսկ վերջնական վճարումն իրականացվում է գնորդման ժամանակաշրջանի ավարտից հետո 30-60 օրվա ընթացքում: Իրական արժեքի հետ կապված բացահայտումները ներկայացված են Ծանոթագրություն 29-ում:

Ստորև ներկայացված է տեղեկատվություն Խմբի առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի (պայմանական գնանշման ոչ ենթակա) ժամկետայնության և պարտքային ռիսկին ենթարկվածության վերաբերյալ:

հազ. դրամ	Մինչև 3 ամիս	3-6 ամիս	6-9 ամիս	9-12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Ընդամենը
31 դեկտեմբերի 2023թ.						
Ակնկալվող պարտքային կորուստների դրույք	0.00%	0.68%	1.20%	1.67%	64.11%	22.12%
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	9,076,998	67,606	150,639	2,636	4,892,084*	14,189,963
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(332)	(460)	(1,807)	(44)	(3,135,972)	(3,138,615)
Չուտ հաշվեկշռային արժեք	9,076,666	67,146	148,832	2,592	1,756,112	11,051,348
հազ. դրամ	Մինչև 3 ամիս	3-6 ամիս	6-9 ամիս	9-12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Ընդամենը
31 դեկտեմբերի 2022թ.						
Ակնկալվող պարտքային կորուստների դրույք	0.08%	5.41%	6.58%	1.61%	90.75%	18.87%
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	11,988,176	553,964	531,174	534,597	3,456,473	17,064,384
Ակնկալվող պարտքային կորուստներ	(9,370)	(29,958)	(34,945)	(8,627)	(3,136,781)	(3,219,681)
Չուտ հաշվեկշռային արժեք	11,978,806	524,006	496,229	525,970	319,692	13,844,703

* Մեկ տարուց ավելի ժամկետով դեբիտորական պարտքերում ներառված է մայր ընկերությունից ստացվելիք 1,619,160 հազար դրամ գումարը, որը ենթակա է մարման ըստ պահանջի:

Ստորև ներկայացված են առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստի փոփոխությունները տարվա ընթացքում:

հազ. դրամ	Ընդամենը
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ առ 1 հունվարի 2022թ.	2,643,028
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստին հատկացում	576,653
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	3,219,681
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստի հակադարձում	(81,066)
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	3,138,615

21. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են տեղական բանկերում պահվող հաշիվների մնացորդները:

Պարտքային ռիսկին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայունության վերլուծությունը ներկայացված են Ծանոթագրություն 29-ում:

22. Ավանդներ բանկերում

հազ. դրամ	Արժույթ	Ավանակ. տոկոսադր.	Մարման տարի	2023թ.		2022թ.	
				Հաշվեկշռ. արժեք	Ավանակ.. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Ավանակ. արժեք
Ավանդներ բանկերում	ՀՀ դրամ	9.7%	2024	1,006,904	1,006,904	-	-
Ավանդներ բանկերում	ՀՀ դրամ	9.5%	2023	-	-	7,866,619	7,866,619
				1,006,904	1,006,904	7,866,619	7,866,619

23. Կապիտալ և պահուստներ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ և էմիսիոն եկամուտ

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ստանալ ժամանակ առ ժամանակ հայտարարվող շահաբաժինները և քվեարկել Խմբի բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

(բ) Ծախսեր

ՀՀ օրենսդրության համաձայն՝ Խմբի բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն պատրաստված համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված չբաշխված շահույթի մնացորդով՝ բացառությամբ չբաշխված շահույթի գծով գործող ստորև ներկայացված սահմանափակումների:

2021թ. մայիսին կայացած Բաժնետերերի ժողովում Խումբը հայտարարել է սովորական բաժնետոմսերի գծով շահաբաժիններ 2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար՝ 410,042 հազար դրամ ընդհանուր գումարով (597 դրամ մեկ բաժնետոմսի դիմաց):

Ծախսեր հայտարարելու մասին 2021թ. մայիսին կայացված որոշումը չեղարկվել է 2022թ-ին: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ստորագրման ամսաթվի դրությամբ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար շահաբաժիններ չեն հայտարարվել:

24. Պահուստներ

հազ. դրամ	Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստ	Արձակուրդի պահուստ	Ընդամենը
Ոչ ընթացիկ	3,966,398	-	3,966,398
Ընթացիկ	20,545	-	20,545
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	3,986,943		3,986,943
Տարվա ընթացքում օգտագործված պահուստ	(40,366)	-	(40,366)
Գնահատումների փոփոխություններ	(724,441)	2,911,118	2,186,677
Չեղչի ծախսագրում	419,327	-	419,327
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	3,641,463	2,911,118	6,552,581
Ոչ ընթացիկ	3,621,700	-	3,621,700
Ընթացիկ	19,763	2,911,118	2,930,881
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	3,641,463	2,911,118	6,552,581
Տարվա ընթացքում օգտագործված պահուստ	(102,856)	(156,484)	(259,340)
Գնահատումների փոփոխություններ	(279,190)	-	(279,190)
Չեղչի ծախսագրում	430,923	-	430,923
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	3,690,340	2,754,634	6,444,974
Ոչ ընթացիկ	3,546,636	-	3,546,636
Ընթացիկ	143,704	2,754,634	2,898,338

(ա) Տեղանքի վերականգնում

Արժվանիկի պոչամբար

Խումբն ունի հանքի շահագործման և խտանյութի արտադրության նպատակով օգտագործված պոչամբարի (Արժվանիկի պոչամբար) աղտոտված հողատարածքը վերականգնելու կառուցողական պարտականություն: Արժվանիկի պոչամբարի վերականգնման գծով պահուստը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 2,611,905 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 2,875,908 հազար դրամ):

Պարտականությունը կատարելու համար պահանջվող՝ գնահատված չգեղչված դրամական հոսքերի ընդհանուր գումարը կազմում է 7,179,383 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 7,810,515 հազար դրամ)՝ հաշվի առնելով Հայաստանի համար կանխատեսվող գնաճի 4.0% միջին դրույքի ազդեցությունը (2022թ-ին՝ 5.82%): Տասնմեկ տարում կատարվելիք վերականգնման ծախսերի նկատմամբ կիրառվել է տարեկան գեղչման դրույք՝ 10.77%-ի չափով (2022թ-ին՝ 12%): Պահուստի ժամկետները որոշվել են հիմք ընդունելով 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործող՝ պոչամբարի հետ կապված վերականգնման պարտականության կատարման ժամկետների ղեկավարության գնահատականը: Չեղչման դրույքը ՀՀ պետական երկարաժամկետ պարտատոմսերի եկամտաբերությունն է:

Պահուստի գումարը նվազել է նախորդ տարվա համար ճանաչված գումարի համեմատ՝ պայմանավորված վերականգնման աշխատանքների գնահատված ծավալի, գնահատված տարեկան գեղչման դրույքի և գնաճի դրույքի փոփոխություններով: Գնահատված ապագա ծախսերի փոփոխությունները հաշվառվել են առաջընթաց՝ ճանաչելով ճշգրտում տեղանքի վերականգնման պարտավորության գծով և համապատասխան ճշգրտում այն ակտիվի գծով, որին այն վերաբերում է:

Հանքասարի պոչամբար

Խումբն ունի հանքի շահագործման և խտանյութի արտադրության նպատակով օգտագործված պոչամբարի (Հանքասարի պոչամբար) ադտոտված հողատարածքը վերականգնելու կառուցողական պարտականություն: Հանքասարի պոչամբարի վերականգնման գծով պահուստը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 258,170 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 306,214 հազար դրամ):

Պարտականությունը կատարելու համար պահանջվող՝ գնահատված չգեղչված դրամական հոսքերի ընդհանուր գումարը կազմում է 329,393 հազար դրամ՝ հաշվի առնելով Հայաստանի համար կանխատեսվող գնաճի 4.0% միջին դրույքի ազդեցությունը (2022թ-ին՝ 5.82%): 2026թ-ից 2033թ. ընկած ութ տարում կատարվելիք վերականգնման ծախսերի նկատմամբ կիրառվել է տարեկան գեղչման դրույք՝ 10.77%-ի չափով (2022թ-ին՝ 12%): Պահուստի ժամկետները որոշվել են հիմք ընդունելով գործող պոչամբարի հետ կապված վերականգնման պարտականության կատարման ժամկետների դեկավարության գնահատականը: Չեղչման դրույքը ՀՀ պետական միջնաժամկետ պարտատոմսերի եկամտաբերությունն է:

Հանքի փակում և թափոնների լցակույտեր

2013թ. ընթացքում Ընդերքի մասին վերանայված օրենսգրքի համաձայն պարզաբանվել և իրավաբանորեն կատարման ենթակա են դարձել հայկական հանքարդյունաբերական ընկերությունների տեղանքի վերականգնման պարտականությունները: Վերանայված օրենսգիրքը սահմանում է համակարգ, որի շրջանակում Խումբը պետք է վճարումներ կատարի համապատասխան պետական հիմնադրամին: Պահանջվող վճարումների հաշվարկն իրականացվում է կառավարության կողմից առանձին իրավական ակտով սահմանված բանաձևի համաձայն: 2013թ. փետրվարի 11-ին կառավարությունը հրապարակեց տեղանքի վերականգնման պարտականության գծով վճարումների հաշվարկի մեթոդին վերաբերող իրավական ակտ, որը պետք է պատրաստվի դեկավարության կողմից և հաստատվի պետական մարմինների կողմից:

Վերականգնման աշխատանքների ծավալը, ժամկետները և ծախսերը սահմանված են Խմբի Հանքի փակման ծրագրով: Վերականգնման աշխատանքները ներառում են թափոնների լցակույտերի մակերևույթի և լանջերի ռեկուլտիվացիայի, բացահանքի պատերն ամրացնելու և ռեկուլտիվացիայի, լցակույտերի տարածքում ջրահեռացման համակարգի վերականգնելու, բացահանքը, լցակույտերը և գործարանը միացնող ճանապարհները քանդելու և հողի ու բուսականության շերտով ծածկելու, բոլոր վնասված հողատարածքների վերականգնելու, փոսերը լցնելու աշխատանքները:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հանքի փակման և թափոնների լցակույտերի վերացման հետ կապված վերականգնման աշխատանքների գծով պահուստը կազմել է 820,265 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 459,341 հազար դրամ):

Պարտականությունը կատարելու համար պահանջվող գնահատված չգեղչված դրամական հոսքերի ընդհանուր գումարը կազմում է 4,086,836 հազար դրամ: Տասնյոթ տարում կատարվելիք վերականգնման ծախսերի նկատմամբ կիրառվել է տարեկան գեղչման դրույք՝ 10.77%-ի չափով (2022թ-ին՝ 12%):

Պահուստի ժամկետները որոշվել են հիմք ընդունելով Խմբի գործող Լիցենզիայի պայմանագրի ժամկետը: Չեղչման դրույքը ՀՀ պետական երկարաժամկետ պարտատոմսերի եկամտաբերությունն է:

25. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն Խմբի ամորտիզացված արժեքով չափվող տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների վերաբերյալ: Տոկոսադրույքային, արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 29-ում:

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր/օվերդրաֆտներ	6,488,384	8,016,060
Գրավով ապահովված վարկեր այլ կազմակերպություններից	11,360,154	20,859,873
	17,848,538	28,875,933
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր/օվերդրաֆտներ	-	15,627,368
Գրավով ապահովված վարկեր այլ կազմակերպություններից	10,857,492	17,829,901
	10,857,492	33,457,269
	28,706,030	62,333,202

Գրավով ապահովված բանկային վարկերը և օվերդրաֆտները ստացվել են հայկական բանկերից և ապահովված են հիմնական միջոցներով (Ծանոթագրություն 15) և բանկային հաշվի շրջանառությամբ: Այլ կազմակերպություններից ստացված՝ գրավով ապահովված վարկերի դիմաց նույնպես գրավադրված են Խմբի հիմնական միջոցները (Ծանոթագրություն 15):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 7,400 հազար ԱՄՆ դոլարի և 9,282,550 հազար դրամի չափով (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 46,400 հազար ԱՄՆ դոլար) վարկավորման չօգտագործված մաս:

(ա) Պայմանները և մարման ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են վարկերի և փոխառությունների պայմանները:

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ. տոկոսադր.	Մարման տարի	2023թ.		2022թ.	
				Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր/օվերդրաֆտներ	ԱՄՆ դոլար	7.5% - 9.0%	2025-2030	6,488,384	6,488,384	23,643,428	23,793,721
Գրավով չապահովված վարկեր այլ կազմակերպություններից	ԱՄՆ դոլար	SOFR + 4.5%	2025	22,217,646	22,364,648	38,689,774	38,919,887
Ընդամենը վարկեր և փոխառություններ				28,706,030	28,853,032	62,333,202	62,713,608

(բ) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

հազ. դրամ	Պարտավորություններ	2023թ.	Պարտավորություններ		2022թ.
	Վարկեր և փոխառություններ	Ընդամենը	Վարկեր և փոխառություններ	Թողակված պարտատոմսեր	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հունվարի	62,333,202	62,333,202	76,712,923	26,484,802	103,197,725
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված					
Մուտքեր թողարկումից	11,642,788	11,642,788	77,451,497	-	77,451,497
Մարում	(33,192,652)	(33,192,652)	(66,597,958)	(24,000,097)	(90,598,055)
Վճարված տոկոսներ	(1,416,299)	(1,416,299)	(2,416,436)	(1,492,597)	(3,909,033)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	(22,966,163)	(22,966,163)	8,437,103	(25,492,694)	(17,055,591)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ	195,651	195,651	(11,573,911)	(2,525,381)	(14,099,292)
Ոչ դրամական գործառնություններ (հաշվանցված մայր գումարի և հաշվեգրված տոկոսների հետ)	(14,421,453)	(14,421,453)	(14,259,214)	-	(14,259,214)
Հաշվեգրված տոկոսներ	3,564,793	3,564,793	3,016,301	1,533,273	4,549,574
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	28,706,030	28,706,030	62,333,202	-	62,333,202

26. Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Խումբը վարձակալում է հանքարդյունաբերական սարքավորումներ, որոնք հիմնականում ներառում են ծանր բեռնատար մեքենաներ և այլ սարքավորումներ: Վարձակալության ժամկետը սովորաբար կազմում է 5 տարի:

Ստորև ներկայացված են վարձակալության գծով պարտավորությունների փոփոխությունները:

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Առ 1 հունվարի	-	222,291
Ավելացումներ	4,259,398	-
Պայմանագրային փոփոխություններ	-	11,571
Տոկոսային ծախս	146,345	4,838
Վարձավճարներ	(298,823)	(238,700)
Առ 31 դեկտեմբերի	4,106,920	-
Վարձակալության գծով ընթացիկ պարտավորություններ	665,851	-
Վարձակալության գծով ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	3,441,069	-

27. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Պաշարների և հիմնական միջոցների ձեռքբերման համար վճարվելիք գումարներ	8,857,969	8,521,279
Ստացված ծառայությունների գծով վճարվելիք գումարներ	6,652,287	7,419,242
Վճարվելիք այլ հարկեր	1,780,102	1,608,095
Այլ կրեդիտորական պարտքեր և հաշվեգրված ծախսեր	1,720,087	2,045,705
	19,010,445	19,594,321

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 29-ում:

28. Պայմանագրի գծով պարտավորություններ

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Պայմանականորեն գնանշված վաճառքների գծով ստացված ընթացիկ կանխավճարներ	15,597,858	10,105,868
Պայմանագրի գծով պարտավորություններ բեռնափոխադրման/առաքման ծառայություններից ստացված հասույթի գծով	1,078,589	878,635
	16,676,447	10,984,503

Ժամանակ առ ժամանակ Խումբը ճանաչում է պայմանագրի գծով պարտավորություններ մետաղի խտանյութի վաճառքի գծով, որը վաճառվում է Ինկոտերմսի FCA (մինչև բեռնափոխադրողի մոտ) և CIP (փոխադրումը և ապահովագրումը վճարած է մինչև) պայմաններով, որի դեպքում դրամական միջոցների մի մասը կարող է ստացվել գնորդից մինչև բեռնափոխադրման/առաքման ծառայությունների մատուցումը: Հաշվետու ժամանակաշրջանում ճանաչված հասույթը, որը ներառված էր պայմանագրի գծով պարտավորությունների տարեսկզբի մնացորդում, կազմում էր 878,635 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 980,547 հազար դրամ):

2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ պայմանագրի գծով պարտավորությունների սկզբնական մնացորդը կազմում էր 878,635 հազար դրամ: Պայմանագրի գծով պարտավորությունների շարժը մեկ ժամանակաշրջանից մյուսը կախված է բեռնափոխադրման/առաքման ծառայությունների հետ կապված հետաձգված հասույթի արժեքից, որոնք ժամանակաշրջանի վերջում դեռևս գտնվում են մատուցման փուլում, այսինքն՝ պղնձի կամ մոլիբդենի խտանյութի առաքումը Ինկոտերմսի CIP պայմանով դեռևս ընթացքի մեջ է գտնվում ժամանակաշրջանի վերջում:

Պայմանականորեն գնանշված վաճառքների գծով ստացված ընթացիկ կանխավճարներում ներառված են 15,597,858 հազար դրամ գումարով կանխավճարները (2022թ-ին՝ 10,105,868 հազար դրամ), որոնք ենթակա են հաշվանցման պղնձի և մոլիբդենի խտանյութի վաճառքի դիմաց 2024թ. ընթացքում: Որոշ մնացորդների գծով կիրառվում է 1-3 ամսվա ԱՄՆ դոլարի SOFR գումարած 4.5%:

հազ. դրամ	Պայմանականորեն գնանշված վաճառքների գծով ստացված ընթացիկ կանխավճարներ	Պայմանագրի գծով պարտավո- րություններ առաքման ծառայությունների գծով	Ընդամենը
Մնացորդը առ 1 հուլիսի 2023թ.	10,105,868	878,635	10,984,503
Ստացված կանխավճարներ	327,854,909	7,647,137	335,502,046
Պայմանականորեն գնանշված վաճառքների գծով ստացվելիք գումարների հետ հաշվանցված կանխավճարներ	(322,373,980)	(7,447,183)	(329,821,163)
Կանխավճարների գծով հաշվեգրված տոկոսներ	1,024,215	-	1,024,215
Տոկոսների մարում	(1,013,154)	-	(1,013,154)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2023թ.	15,597,858	1,078,589	16,676,447
Մնացորդը առ 1 հուլիսի 2022թ.	16,035,212	980,547	17,015,759
Պայմանականորեն գնանշված վաճառքների գծով ստացվելիք գումարների հետ հաշվանցված կանխավճարներ	317,704,769	6,841,708	324,546,477
Կանխավճարների մարում	(323,669,963)	(6,943,620)	(330,613,583)
Կանխավճարների գծով հաշվեգրված տոկոսներ	588,018	-	588,018
Տոկոսների մարում	(552,168)	-	(552,168)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	10,105,868	878,635	10,984,503

29. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Հաշվապահական հաշվառման դասակարգումներ և իրական արժեք

Բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքին:

(բ) Իրական արժեքի չափում

Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Տեսակը	Գնահատման մեթոդ	Նշանակալի ոչ դիտարկելի եղակետային տվյալներ
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	Չեղյված դրամական հոսքերի մեթոդ	Կիրառելի չեն
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ*	Չեղյված դրամական հոսքերի մեթոդ	Կիրառելի չեն

* Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, առևտրային կրեդիտորական պարտքերը:

Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

հազ. դրամ	1-ին մակարդակ	2-րդ մակարդակ	3-րդ մակարդակ	Ընդամենը
31 դեկտեմբերի 2023թ.				
Պղնձի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	-	23,328,302	-	23,328,302
Մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	-	-	3,167,694	3,167,694
Ֆերոմոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	-	-	2,656	2,656
31 դեկտեմբերի 2022թ.				
Պղնձի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	-	9,959,953	-	9,959,953
Մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	-	-	10,194,693	10,194,693
Ֆերոմոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	-	-	3,333,845	3,333,845

Ներկառուցված ածանցյալ գործիքների իրական արժեքը հաշվարկվել է օգտագործելով մետաղների շուկաների հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆորվարդային գները:

Զգայնության վերլուծություն

Պղնձի և մոլիբդենի ֆորվարդային գների 5% աճը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կավելացնի շահույթը կամ վնասը մինչև հարկումը 466,514 հազար դրամով 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 3,223,003 հազար դրամով): Վերլուծությունն իրականացնելիս ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես արտարժույթի փոխարժեքները, կմնան անփոփոխ:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պղնձի և մոլիբդենի ֆորվարդային գների 5% նվազումը կունենար նույն չափով, բայց հակառակ ազդեցությունը վերը նշված գումարների վրա, պայմանով, որ մյուս բոլոր փոփոխականները կմնան անփոփոխ:

(գ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Խումբը ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- պարտքային ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 29 (գ) (ii)),
- իրացվելիության ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 29 (գ) (iii)),
- շուկայական ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 29 (գ) (iv)):

(i) Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Ղեկավարությունը պատասխանատու է Խմբի ռիսկերի կառավարման համակարգի կազմակերպման և հսկողության համար: Ղեկավարությունը կանոնավոր հիմունքով հաշվետվություններ է ներկայացնում Տնօրենների խորհրդին իր գործունեության վերաբերյալ:

Խմբի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Խումբը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողության մեխանիզմներ, ինչպես նաև հսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը սահմանված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների և Խմբի գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Դասընթացների և կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Խումբը նպատակ ունի ստեղծել հսկողության կանոնակարգված և գործող համակարգ, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ պատկերացում ունեն իրենց դերերի և պարտականությունների մասին:

(ii) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական կորուստ կրելու ռիսկն է, երբ հանախորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները: Պարտքային ռիսկն առաջանում է հիմնականում առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի, դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների, բանկային ավանդների և տրամադրված փոխառությունների հետ կապված:

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքն արտացոլում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին: Ստորև ներկայացված է պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

հազ. դրամ	Ծնթգ.	Հաշվեկշռային արժեք	
		2023թ.	2022թ.
Տրամադրված փոխառություններ	18	79,032,656	33,831,352
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	20	37,550,000	37,333,194
Ավանդներ բանկերում	22	1,006,904	7,866,619
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ	21	12,264,564	21,548,194
		129,854,124	100,579,359

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր գնորդի բնույթագրերից: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ունի հինգ գնորդ (2022թ-ին՝ ինը գնորդ), որոնցից յուրաքանչյուրը Խմբին պարտք է ավելի քան 1,000,000 հազար դրամ և որոնց բաժին է ընկնում ընդհանուր դեբիտորական պարտքերի մոտավորապես 94.2%-ը (2022թ-ին՝ 91.2%):

Խումբը ձևավորում է արժեզրկման գծով պահուստ, որն առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով կրած վնասների գնահատականն է: Այդ պահուստը վերաբերում է առանձին հիմունքով նշանակալի առևտրային դեբիտորական պարտքերին, որոնք արժեզրկված են:

Խումբը չի պահանջում գրավ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի համար:

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունն առևտրային դեբիտորական պարտքերի հետ կապված՝ ըստ աշխարհագրական տարածաշրջանների

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2023թ.	2022թ.
Արտերկիր	36,586,856	35,480,427
Հայաստանի Հանրապետություն	963,144	1,852,767
	37,550,000	37,333,194

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն առևտրային դեբիտորական պարտքերի հետ կապված՝ ըստ գնորդների տեսակների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2023թ.	2022թ.
Պղնձի, մոլիբդենի, թրծված մոլիբդենի և ֆերոմոլիբդենի գնորդներ	26,498,652	23,488,491
Այլ արտադրանք – այլ գնորդներ	11,051,348	13,844,703
	37,550,000	37,333,194

Խմբի գնորդներից ոչ մեկը չունի արտաքին վարկանիշ: Գնորդների մեծ մասը Խմբի հետ համագործակցում է ավելի քան 3 տարի:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատում գնորդների համար

Խումբը պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքին տալիս է պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակ այն տվյալների հիման վրա, որոնք օգտագործվում են կորստի ռիսկը կանխատեսելու համար (որոնք ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով՝ արտաքին վարկանիշեր, աուդիտի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվություններ, կառավարչական հաշվետվություններ, դրամական հոսքերի կանխատեսումներ և հաճախորդների մասին մամուլում հրապարակված տեղեկատվություն), և կիրառելով պարտքային ռիսկի վերաբերյալ փորձագետների դատողությունները: Պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակները սահմանվում են որակական և քանակական գործոնների հիման վրա, որոնք վկայում են պարտագանցման ռիսկի մասին և համընկնում են այնպիսի գործակալությունների արտաքին վարկանշավորման սահմանումներին, ինչպիսին «Moody's Investor Services»-ն է: Ղեկավարությունը դիտարկում է Խմբի գնորդների բազայի կառուցվածքը, ներառյալ այն երկրի պարտագանցման ռիսկը, որտեղ իր գործունեությունն է իրականացնում գնորդը, քանի որ այդ գործոնները կարող են ազդեցություն ունենալ պարտքային ռիսկի վրա, հատկապես ներկայիս տնտեսական պայմաններում:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների տեսանկյունից գնահատման ենթակա դերիտորական պարտքերում ներառված 9,003,666 հազար դրամ գումարը (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 9,839,250 հազար դրամ) պետք է ստացվի կապակցված կողմից, որի վարկանիշը ղեկավարության գնահատմամբ մոտավորապես համապատասխանում է «Moody's» վարկանիշային համակարգի Aa2 վարկանիշին (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ մոտավորապես Ba1)՝ հիմք ընդունելով պայմանագրային կողմի գործունեության երկրի վարկանիշը՝ ճշգրտված երկու մակարդակով իջեցման մասով:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ և բանկային ավանդներ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ունի 12,264,564 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 21,548,194 հազար դրամ) գումարով դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ բանկերում և 1,006,904 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 7,866,619 հազար դրամ) բանկային ավանդներ, որոնք իրենցից ներկայացնում են առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին այդ ակտիվների հետ կապված: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները և բանկային ավանդները պահվում են հայկական բանկերում, և Խումբը չի ակնկալում, որ բանկերը չեն կատարի իրենց պարտականությունները:

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների և բանկային ավանդների գծով արժեզրկումը չափվել է 12-ամյա ակնկալվող պարտքային կորուստների հիման վրա և արտացոլում է դրանց կարճաժամկետ լինելը: Խումբը գտնում է, որ իր դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ցածր պարտքային ռիսկ ունեն՝ հիմք ընդունելով պայմանագրային կողմերի արտաքին վարկանիշները:

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները գնահատելու համար Խումբը կիրառում է առևտրային դերիտորական պարտքերի համար օգտագործվող մոտեցմանը նմանատիպ մոտեցում:

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների և ավանդների մեծ մասը պահվում է «Moody's» վարկանիշային գործակալության Ba3 վարկանիշ ունեցող հայկական բանկերում:

Տրամադրված փոխառություններ

Խումբը տրամադրել է փոխառություններ կապակցված կողմերին: Տրամադրված փոխառությունները գրավով ապահովված չեն, ժամկետանց չեն և արժեզրկված չեն:

Տրամադրված փոխառությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները գնահատելու համար Խումբը կիրառում է առևտրային դերիտորական պարտքերի համար օգտագործվող մոտեցմանը նմանատիպ մոտեցում:

Կապակցված կողմերին տրամադրված փոխառությունների պարտքային ռիսկը ղեկավարության գնահատմամբ մոտավորապես համապատասխանում է «Moody's» վարկանիշային համակարգի B2-B3 վարկանիշին՝ հիմք ընդունելով պայմանագրային կողմի գործունեության երկրի վարկանիշը՝ ճշգրտված երկու մակարդակով իջեցման մասով:

(iii) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Խումբը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Խմբի մոտեցումն է ապահովել, որքանով հնարավոր է, բավարար իրացվելիություն սովորական և արտասովոր պայմաններում պարտավորությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Խմբի համբավը վտանգելու:

Խումբն ապահովում է ցպահանջ դրամական միջոցների այնպիսի չափի առկայություն, որը բավարար կլինի ակնկալվող գործառնական ծախսերը, այդ թվում՝ ֆինանսական պարտականությունները կատարելու համար: Այս պարագայում հաշվի չի առնվում առանձնահատուկ հանգամանքների, օրինակ՝ բնական աղետների հնարավոր ազդեցությունը, որոնք հնարավոր չէ ողջամտորեն կանխատեսել:

Ենթարկվածությունն իրացվելիության ռիսկին

Ստորև ներկայացված են ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային մարման ժամկետները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ներկայացված են համախառն և չգեղչված գումարները, որոնք ներառում են գնահատված տոկոսային վճարումները:

2023թ.

հազ. դրամ Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	Հաշվեկշռ. արժեք	Ընդամենը պայմանագր. դրամական հոսքեր	Ցպահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի
Տոկոսակիր վարկեր և փոխառություններ	28,706,030	33,038,970	-	2,174,749	10,458,846	17,318,019	3,087,356
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	4,106,920	5,190,000	-	173,000	865,000	1,038,000	3,114,000
Առևտրային կրեդիտորական և պարտքեր	17,230,343	17,230,343	-	-	17,230,343	-	-
	50,043,293	55,459,313	-	2,347,749	28,554,189	18,356,019	6,201,356

2022թ.

հազ. դրամ Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	Հաշվեկշռ. արժեք	Ընդամենը պայմանագր. դրամական հոսքեր	Ցպահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի
Տոկոսակիր վարկեր և փոխառություններ	62,333,202	65,723,452	-	5,759,894	28,399,246	14,388,851	17,175,461
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	17,986,226	17,986,226	-	-	17,986,226	-	-
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	2,351,219	2,351,219	-	-	2,351,219	-	-
	82,670,647	86,060,897	-	5,759,894	48,736,691	14,388,851	17,175,461

Չի ակնկալվում, որ մարման ժամկետների վերլուծությունում ներառված դրամական հոսքերը կարող են առաջանալ նշվածից նշանակալիորեն ավելի վաղ կամ նշվածներից նշանակալիորեն տարբեր գումարներով:

Խմբին հասանելի են ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրներ, և 12 ամսվա ընթացքում մարման ժամկետով պարտքը կարող է երկարաձգվել առկա վարկատուների միջոցով: Սովորաբար Խումբն ապահովում է ցպահանջ դրամական միջոցների այնպիսի չափի առկայություն, որը բավարար կլինի 60 օրվա ընթացքում ակնկալվող գործառնական ծախսերը, այդ թվում՝ ֆինանսական պարտականությունները կատարելու համար:

(iv) Ծուկայական ռիսկ

Ծուկայական ռիսկը Խմբի եկամտի կամ ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է շուկայական գների, օրինակ՝ արտադրության փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխությունների հետևանքով: Ծուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց օպտիմալ եկամտաբերություն:

Խումբը չի կիրառում հեջավորման գործիքներ ապրանքային շուկաների գների կտրուկ աճի ժամանակ:

Արժույթային ռիսկ

Արժույթային ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունը կապված է Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր արժույթով արտահայտված վաճառքների, գումարների և փոխառությունների հետ: Այս գործարքներն հիմնականում արտահայտված են ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով:

Որպես կանոն, փոխառություններն արտահայտվում են այն արժույթով, որը համապատասխանում է Խմբի գործառնություններից առաջացող դրամական միջոցներին՝ հիմնականում ԱՄՆ դոլարին: Փոխառությունների գծով տոկոսներն արտահայտված են փոխառության արժույթով: Այսպիսով, առաջանում է տնտեսական հեջավորում՝ առանց ածանցյալ պայմանագրեր կնքելու անհրաժեշտության:

Արտադրություն արտահայտված այլ դրամային ակտիվների և պարտավորությունների համար Խմբի քաղաքականությունը պահանջում է ապահովել զուտ ենթարկվածության ընդունելի մակարդակ՝ գնելով կամ վաճառելով արտադրությամբ սփռվող դրույքներով՝ անհրաժեշտության դեպքում կարճաժամկետ անհավասարակշռությունը վերացնելու համար:

Ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին

Ստորև ներկայացված է Խմբի ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 2023թ.	Եվրոյով արտահայտված 2023թ.	Ռուբլով արտահայտված 2023թ.	Զինական յուանով արտահայտված 2023թ.	Այլ 2023թ.
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	24,894,760	-	-	11,706,290	-
Տրամադրված փոխառություններ	79,032,656	-	-	-	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	156,382	94,520	2,313,482	176,795	162,663
Վարկեր և փոխառություններ	(28,706,030)	-	-	-	-
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	(2,373,996)	(821,751)	(1,100,432)	-	(38,088)
Զուտ ենթարկվածություն	73,003,772	(727,231)	1,213,050	11,883,085	124,575

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված 2022թ.	Եվրոյով արտահայտված 2022թ.	Ռուբլով արտահայտված 2022թ.	Զինական յուանով արտահայտված 2022թ.	Այլ 2022թ.
Առևտրային և այլ դերժիտորական պարտքեր	35,886,072	-	-	-	-
Տրամադրված փոխառություններ	31,601,938	-	-	-	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	13,353,384	-	1,139,496	-	-
Վարկեր և փոխառություններ	(28,501,850)	-	-	-	-
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	(2,039,204)	(218,976)	(1,148,825)	-	(4,468)
Զուտ ենթարկվածություն	50,300,340	(218,976)	(9,329)	-	(4,468)

Տարվա ընթացքում կիրառվել արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները.

ՀՀ դրամով	Միջին փոխարժեք		Սփոթ փոխարժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	
	2023թ.	2022թ.	2023թ.	2022թ.
1 ԱՄՆ դոլար	392.54	434.86	404.79	393.57
1 եվրո	424.59	459.48	447.90	420.06
1 ռուբլի	4.65	6.48	4.50	5.59
1 չինական յուան	55.67	65.00	56.93	56.51

Զգայնության վերլուծություն

Ստորև ներկայացված դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի ողջամտորեն հնարավոր աճը (նվազումը) ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ կազդեր արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական գործիքների չափման վրա և շահույթի կամ վնասի վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունն իրականացնելիս ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ և հաշվի չի առնվում կանխատեսվող վաճառքների և գնումների ազդեցությունը:

հազ. դրամ	Աճ Շահույթ կամ (վնաս)	Նվազում Շահույթ կամ (վնաս)
31 դեկտեմբերի 2023թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	(7,300,377)	7,300,377
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	72,723	(72,723)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ռուբլու նկատմամբ	(121,305)	121,305
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն յուանի նկատմամբ	(1,188,309)	1,188,309
31 դեկտեմբերի 2022թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	(5,030,034)	5,030,034
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	21,898	(21,898)
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ռուբլու նկատմամբ	933	(933)

Տոկոսադրույքային ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (հաստատուն տոկոսադրույքով պարտք) կամ ապագա դրամական հոսքերը (փոփոխուն տոկոսադրույքով պարտք)։ Ղեկավարությունը չի կիրառում հաստատուն կամ փոփոխուն տոկոսադրույքների նկատմամբ Խմբի ենթարկվածությունը որոշող ձևակերպված քաղաքականություն։ Այնուամենայնիվ, նոր վարկերի կամ փոխառությունների դեպքում ղեկավարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա որոշելու համար, թե որ տոկոսադրույքը՝ հաստատունը թե փոփոխունը, ավելի բարենպաստ կլինի Խմբի համար մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում։

Ենթարկվածությունը տոկոսադրույքային ռիսկին

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խմբի տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների տոկոսադրույքների կառուցվածքը հետևյալն էր.

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2023թ.	2022թ.
Հաստատուն տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական ակտիվներ	80,039,560	41,697,971
Ֆինանսական պարտավորություններ	(10,595,304)	(23,643,428)
	69,444,256	18,054,543
Փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական պարտավորություններ	(22,217,646)	(38,689,774)
	(22,217,646)	(38,689,774)

Հաստատուն տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են բանկային վարկերը և վարձակալության գծով պարտավորությունները։ Փոփոխուն տոկոսադրույքով ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են այլ կազմակերպություններից ստացված գրավով ապահովված վարկերը։

Իրական արժեքի զգայնության վերլուծություն հաստատուն տոկոսադրույքով գործիքների համար

Խումբը չի հաշվառում հաստատուն տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքները որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող։ Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունն ազդեցություն չէր ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա։

Դրամական միջոցների զգայնության վերլուծություն փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքների համար

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների ողջամտորեն հնարավոր փոփոխությունը 100 բազիսային կետով կավելացներ (կնվազեցներ) շահույթը կամ վնասը (առանց հարկերի) ստորև ներկայացված գումարների չափով։ Վերլուծությունն իրականացնելիս ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես արտարժույթի փոխարժեքները, կմնան անփոփոխ։

հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս	
	100 բկ աճ	100 բկ նվազում
2023թ.		
Փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքներ	(148,303)	148,303
Դրամական հոսքերի զգայնություն (զուտ)	(148,303)	148,303
2022թ.		
Փոփոխուն տոկոսադրույքով գործիքներ	(277,599)	277,599
Դրամական հոսքերի զգայնություն (զուտ)	(277,599)	277,599

(դ) Կապիտալի կառավարում

Խումբը չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն դեկավարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա՝ Խմբի գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու համար: Դա իրագործվում է դրամական միջոցների արդյունավետ կառավարման, Խմբի հասույթի և շահույթի շարունակական հսկողության և երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի միջոցով: Ձեռնարկելով այս քայլերն Խումբը նպատակ ունի կայունացնել շահույթի աճը:

Ստորև ներկայացված է Խմբի գուտ պարտքի և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
		Վերահաշվարկված
Ընդամենը պարտավորություններ	122,423,885	128,998,069
Հանած՝ դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները	(12,264,564)	(21,548,194)
Զուտ պարտքը	110,159,321	107,449,875
Ընդամենը սեփական կապիտալ	367,210,355	295,331,942
Պարտքի և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը առ 31-ը դեկտեմբերի	0.30	0.36

30. Կապիտալ ծախսումների պարտավորվածությունները

Խումբը մի քանի պայմանագրեր է կնքել սարքավորումների, պահեստամասերի և ծառայությունների ձեռքբերման համար: Այս պայմանագրերի հետ կապված պարտավորվածությունները 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմել են 16,313,686 հազար դրամ (2022թ-ին՝ 11,672,033 հազար դրամ):

31. Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրական ծառայությունների ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են այլ երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Խումբն ամբողջությամբ չի ապահովագրել իր հիմնական միջոցները և սարքավորումները, այն ապահովագրված չէ նաև գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Խմբի տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ վերջինիս գործունեության հետևանքով: Քանի դեռ Խումբը չունի համապատասխան ապահովագրական ծածկույթ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է նշանակալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Դեկավարությունը գտնում է, որ Խումբը ներգրավված չէ այնպիսի դատական վարույթներում կամ այլ հայցերում, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության արդյունքների կամ ֆինանսական վիճակի վրա:

(գ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

2020թ. հունվարի 1-ից Հայաստանի Հանրապետությունում գործում է տրանսֆերային գնագոյացման օրենսդրությունը: Օրենսդրությունը գործում է 2020թ. և հաջորդ տարիների համար: Տրանսֆերային գնագոյացման տեղական կանոնները համանման են ՏՀԶԿ-ի ուղեցույցներին, սակայն որոշակի հանգամանքներում առկա է անորոշություն հարկային օրենսդրության գործնական կիրառման հետ կապված:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները պարտադրում են հարկ վճարողներին պատրաստել տրանսֆերային գնագոյացման փաստաթղթեր վերահսկվող գործարքների համար, սահմանում են լրացուցիչ հարկերի և տոկոսների հաշվեգրման հիմքեր և մեխանիզմներ, եթե վերահսկվող գործարքների գները տարբերվում են շուկայական գներից:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները կիրառելի են ստորև ներկայացված գործարքների նկատմամբ, եթե վերահսկվող գործարքի հանրագումարը գերազանցում է 200 միլիոն դրամը հարկային տարում:

- միջպետական գործարքներ կապակցված կողմերի միջև,
- միջպետական գործարքներ օֆշորային գոտիներում գրանցված ընկերությունների հետ՝ անկախ վերջիններիս կապակցված կողմ լինելու հանգամանքից,
- կապակցված կողմերի միջև երկրի ներսում իրականացվող որոշ գործարքներ, որոնք սահմանված են ՀՀ հարկային օրենսգրքով:

Քանի որ հարկային մարմինները և դատարանները չունեն տրանսֆերային գնագոյացման կանոնների կիրառման փորձ, դժվար է կանխատեսել տրանսֆերային գնագոյացման նոր կանոնների ազդեցությունն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին վրա:

Վերը նշված հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել զարգացած երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համարժեքորեն է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

(դ) Ծրջակա միջավայրի պահպանության

Խմրի գործունեությունը ենթակա է բազմաթիվ պետական օրենքների և կանոնակարգերի դրույթների, որոնք կարգավորում են օդը և ջուրը աղտոտող նյութերի արտանետումները, վնասակար նյութերի ու թափոնների և այլ թունավոր նյութերի արտադրությունը, գործածումը, պահպանումը և արտանետումը: Ղեկավարությունը գտնում է, որ Խմրի գործունեությունը համապատասխանում է շրջակա միջավայրի պահպանությանը վերաբերող կառավարության պահանջներին, այդ իսկ պատճառով, պահուստ չի ձևավորել շրջակա միջավայրի պահպանության գծով հնարավոր պարտավորությունների համար, քանի որ ղեկավարությունը հավանական չի համարում նման պարտավորությունների առաջացումը մոտ ապագայում: Այնուամենայնիվ, բնապահպանության հարցերը կարգավորող օրենսդրությունը զարգացման փուլում է Հայաստանի Հանրապետությունում, և օրենսդրության ու վերջինիս մեկնաբանությունների փոփոխությունները կարող են առաջացնել էական պարտավորություններ ապագայում:

32. Գործառնական ռիսկեր

(ա) Հանքեր

Հանքերն ըստ իրենց էության ենթարկվում են բազմաթիվ գործառնական ռիսկերի և գործոնների ազդեցության, որոնք, որպես կանոն, գտնվում են Խմբի հսկողության սահմաններից դուրս և կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության, գործառնական արդյունքների և դրամական հոսքերի վրա: Այս գործառնական ռիսկերը և գործոնները ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով. (i) հողի և ջրի անկանխատեսելի վիճակ և ջրօգտագործման իրավունքների հետ կապված անբարենպաստ պահանջներ, (ii) երկրաբանական խնդիրներ, ներառյալ երկրաշարժերը և այլ բնական աղետները, (iii) մետալուրգիական և մշակման հետ կապված այլ խնդիրներ, (iv) արտասովոր եղանակային կամ գործառնական պայմաններ և այլ ֆորս-մաժորային իրադարձություններ, (v) հանքաքարի՝ ակնկալվողից ցածր որակ կամ կորզման մակարդակ, (vi) վթարներ, (vii) կառավարությունից անհրաժեշտ թույլտվությունների ոչ ժամանակին տրամադրում կամ ընդհանրապես չտրամադրում, (viii) դատական վարույթների արդյունքները, ներառյալ ընդունված որոշումների բողոքարկումը, (ix) հետախուզման և մշակման աշխատանքների հետ կապված անորոշություններ, (x) փոխադրման ուշացումներ, (xi) աշխատանքային վեճեր, (xii) համապատասխան ապահովագրական փաթեթ ձեռք բերելու անկարողություն, (xiii) նյութերի և սարքավորումների բացակայություն, (xiv) տեխնիկական բնութագրերի կամ ակնկալիքների համաձայն սարքավորումների աշխատելու կամ գործընթացների ընթանալու անկարողություն, (xv) անկանխատեսելի դժվարություններ՝ ձեռք բերված միավորումների համախմբման և ընդհանուր գործունեությունից ակնկալվող օգուտների ձեռք բերման հետ կապված և (xvi) ֆինանսավորում ստանալու փորձերի արդյունքները և ֆինանսական շուկայի պայմանները:

(բ) Պղնձի և մոլիբդենի գների տատանումներ

Խմբի ֆինանսական գործունեության արդյունքները զգալիորեն կախված են պղնձի գնից, որի վրա ազդեցություն ունեն Խմբի հսկողության սահմաններից դուրս գտնվող բազմաթիվ գործոններ: Պղնձի առքուվաճառքն իրականացվում է Լոնդոնի մետաղների բորսայում (LME), Նյու Յորքի ապրանքային բորսայում (COMEX) և Շանհայի ֆյուչերսների բորսայում (SHFE): Ընկերությունը պղինձը վաճառում է LME-ի գնանշվող գներով: Այս բորսայում ներկայացվող պղնձի գնի վրա նշանակալի ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործոններ, ներառյալ՝ (i) պղնձի համաշխարհային պահանջարկի և առաջարկի հավասարակշռությունը, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, արդյունաբերական միտումները և բնակարանաշինության ու ավտոմոբիլային արդյունաբերության պայմանները, որոնք բոլորը կապակցված են պղնձի պահանջարկի հետ, (iii) Չինաստանի տնտեսական աճն ու քաղաքական պայմանները, որը դարձել է մաքուր պղնձի աշխարհի ամենախոշոր սպառողը, և այլ զարգացող երկրներինը, (iv) սպեկուլյատիվ ներդրումային դիրքերը պղնձի և պղնձի ֆյուչերսների հետ կապված, (v) փոխարինող նյութերի առկայությունը և արժեքը և (vi) արտադրության փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը: Պղնձի շուկան բնորոշվում է փոփոխական և ցիկլային բնույթով: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում LME-ի օրական փակման սփոթ գինը մեկ տոննա պղնձի համար կազմել է 7,813 ԱՄՆ դոլարից 9,436 ԱՄՆ դոլար, միջինը՝ 8,478 ԱՄՆ դոլար մեկ տոննայի համար: 2024թ. ապրիլի 15-ին LME-ի փակման սփոթ գինը մեկ տոննա պղնձի համար կազմել է 9,390 ԱՄՆ դոլար:

Խմբի ֆինանսական գործունեության արդյունքները զգալիորեն կախված են նաև մոլիբդենի գնից: Մոլիբդենի գինը նույնիսկ ավելի փոփոխական և ցիկլային է, քան պղնձինը: Մոլիբդենի գնի վրա նշանակալի ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործոններ, ներառյալ՝ (i) մոլիբդենի համաշխարհային պահանջարկի և առաջարկի հավասարակշռությունը, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, հատկապես շինարարության և ենթակառուցվածքների ոլորտում, որոնք պահանջում են պողպատի զգալի պաշարներ, (iii) որպես պղնձի արտադրության հավելյալ արտադրատեսակ արտադրվող մոլիբդենի ծավալները, (iv) պաշարների ծավալները, (v) արտադրության փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը և (vi) ԱՄՆ-ի և արտերկրյա մրցակիցների արտադրական ծախսերը: Մոլիբդենի պահանջարկը զգալիորեն կախված է պողպատի համաշխարհային արդյունաբերությունից, որտեղ այս մետաղն օգտագործում է որպես կարծրացնող և քայքայումը կանխարգելող նյութ: Մոլիբդենի արտադրության մոտավորապես 80 տոկոսը օգտագործվում է այս նպատակի համար: Մնացած պաշարներն օգտագործվում են մասնագիտացված քիմիկատների, մասնավորապես, կատալիզատորների, ջրագերծման ռեագենտների, քանոյների արտադրությունում: Մոլիբդենի համաշխարհային պաշարների մոտավորապես 65 տոկոսը պղնձի արդյունահանման հավելյալ արտադրանք է, որն այդքան էլ մեծ ազդեցության չի ենթարկվում մոլիբդենի

գներից: 2023թ. ընթացքում մոլիբդենի միջին գինը կազմել է մոտավորապես 53,333 ԱՄՆ դոլար մեկ տոննայի համար՝ ի համեմատություն 2022թ.-ին գրանցված 41,290 ԱՄՆ դոլարի: 2024թ. ապրիլի 15-ին LՄԲ-ի սփռված գինը մեկ տոննա մոլիբդենի համար կազմել է 43,651 ԱՄՆ դոլար:

Մոլիբդենի և պղնձի ցածր գների գերակայման երկարատև ժամանակաշրջանը կարող է անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի շահույթի և դրամական հոսքերի վրա:

33. Կապակցված կողմեր

(ա) Մայր կազմակերպություն և վերջնական հսկող կողմ

Խմբի սեփականատերերի կառուցվածքը ներկայացված է Ծանոթագրություն 1-ում:

Խմբի վերջնական մայր ընկերությունը, «Նեո Մետալս Հոլդինգ Լիմիթեդ»-ը կամ որևէ այլ միջանկյալ մայր ընկերություն չի հրապարակում համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ:

(բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ

(i) Առանցքային ղեկավար անձնակազմի վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում առանցքային ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է անձնակազմի գծով ծախսերում:

հազ. դրամ	2023թ.	2022թ.
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	3,602,273	2,207,178

(գ) Այլ գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը ղեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդները առ 31 դեկտեմբերի	
	2023թ.	2022թ.	2023թ.	2022թ.
Ապրանքների, ծառայությունների և գույքի վաճառք*				
Բաժնետերեր	15,808	-	10,622,888	-
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող ընկերություններ	1,324,814	13,770,242	1,369	12,010,536
Ապրանքների և գույքի ձեռքբերում				
Բաժնետերեր	4,032	-	68	-
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող ընկերություններ	6,015,284	306,661	343,341	370,084
Ստացված ծառայություններ				
Բաժնետերեր	6,416,457	6,671,501	1,098,112	620,993
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող ընկերություններ	623,958	488,278	191,550	109,455
Տրամադրված նվիրատվություններ				
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող ընկերություններ	7,887,925	3,143,942	-	-
Տրված կանխավճարներ				
Բաժնետերեր	-	-	878,000	-
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող ընկերություններ	-	-	-	150,000

	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդները առ 31 դեկտեմբերի	
	2023թ.	2022թ.	2023թ.	2022թ.
Տոկոսային եկամուտ				
Բաժնետերեր	161,293	-	161,293	-
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող ընկերություններ	2,945,238	1,195,255	3,805,903	1,129,677
Տրամադրված փոխառություններ				
Բաժնետերեր	40,406,875	-	36,003,225	-
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող ընկերություններ	10,252,785	33,953,175	39,062,235	33,831,352
Տոկոսային ծախս				
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող ընկերություններ	146,345	-	-	-
Ֆինանսական վարձակալություն				
Համատեղ հսկողության ներքո գտնվող ընկերություններ	4,259,398	-	4,106,920	-

* 2023թ-ին համատեղ հսկողության ներքո գտնվող ընկերությունից ստացվելիք գումարները փոխանցվել են բաժնետերերից մեկին:

Գործարքների մնացորդները գրավով ապահովված չեն: Ընթացիկ կամ նախորդ տարում չեն ճանաչվել անհուսալի կամ կասկածելի պարտքերի գծով ծախսեր կապակցված կողմերի պարտքերի հետ կապված:

Բացառությամբ ապրանքների, ծառայությունների և գույքի վաճառքի գծով դերիտորական պարտքերի և տրամադրված փոխառությունների, կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները ենթակա են մարման մինչև մեկ տարվա ընթացքում: Ապրանքների, ծառայությունների և գույքի վաճառքի գծով դերիտորական պարտքերի և տրամադրված փոխառությունների մարման ժամկետները կազմում են համապատասխանաբար երկու և հինգ տարի (Ծանոթագրություն 20):

34. Չափման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ պայմանականորեն գնանշվող առևտրային դերիտորական պարտքերի, որոնք չափվում են իրական արժեքով յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

35. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական մասեր

Ստանդարտների մի շարք փոփոխություններ գործում են 2023թ. հունվարի 1-ից, որոնք սակայն նշանակալի ազդեցություն չունեն Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Խումբը կիրառում է «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտումը» (ՀՀՄՄ 1-ի և ՀՀՄՄ վերաբերյալ գործնական առաջարկներ 2-ի փոփոխություններ) 2023թ. հունվարի 1-ից: Թեև փոփոխությունները չեն հանգեցրել որևէ փոփոխության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում, դրանք ազդեցություն են ունեցել համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում բացահայտված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ տեղեկատվության վրա:

Փոփոխությունները պահանջում են բացահայտել հաշվապահական հաշվառման «Էական», այլ ոչ «նշանակալի» մասերը: Փոփոխությունները ներառում են նաև ուղեցույց հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտման հետ կապված էականության հասկացության կիրառման վերաբերյալ՝ օգնելով կազմակերպություններին տրամադրել կազմակերպությանը հատուկ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ օգտակար տեղեկատվություն, որն անհրաժեշտ է օգտագործողներին ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված այլ տեղեկատվությունը հասկանալու համար:

Դեկլարությունը վերանայել է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և թարմացրել է Ծանոթագրություն 35-ում՝ «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական մասեր» (2022թ-ին՝ «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր») բացահայտված որոշակի տեղեկատվությունը՝ փոփոխություններին համապատասխան:

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, բացառությամբ Ծանոթագրություն 35-ում ներկայացված փոփոխությունների, կիրառվել է հետևողականորեն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների և Խմբի անդամ ընկերությունների համար:

(ա) Համախմբման հիմունքներ

(i) Դուստր ընկերություններ

Դուստր ընկերությունները Խմբի կողմից հսկվող ընկերություններ են: Խումբը հսկողություն ունի ընկերությունների նկատմամբ, եթե այդ ընկերություններում իր ներգրավվածության արդյունքում ունի փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն և ընկերության նկատմամբ իր հսկողության միջոցով այդ հատույցների վրա ազդելու կարողություն: Խումբը ներառում է դուստր ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում դուստր ընկերության նկատմամբ հսկողություն ձեռք բերելու ամսաթվից մինչև դուստր ընկերության նկատմամբ հսկողությունը կորցնելու ամսաթիվը: Անհրաժեշտության դեպքում դուստր ընկերությունների հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում կատարվում են փոփոխություններ՝ Խմբի կողմից որդեգրված քաղաքականության հետ համապատասխանություն ապահովելու նպատակով: Դուստր ընկերությունում չհսկող բաժնեմասերին բաժին ընկնող վնասը վերագրվում է չհսկող բաժնեմասերին, նույնիսկ եթե դա հանգեցնում է չհսկող բաժնեմասերում պակասորդային մնացորդի:

(ii) Համախմբման ընթացքում բացառվող գործառնություններ

Ներխմբային հաշվարկների մնացորդները և գործարքները, ինչպես նաև ներխմբային գործարքներից առաջացող ցանկացած չիրացված եկամուտները և ծախսերը բացառվում են:

(բ) Հասույթ

Խումբը հիմնականում զբաղվում է պղնձի/մոլիբդենի խտանյութի արտադրությամբ և որոշ դեպքերում մատուցում է բեռնափոխադրման/առաքման ծառայություններ: Գնորդների հետ պայմանագրերից հասույթը ճանաչվում է, երբ ապրանքների և ծառայությունների նկատմամբ հսկողությունը փոխանցվում է գնորդին այն գումարով, որն արտացոլում է այն հատուցումը, որը Խումբն ակնկալում է ատանալ այդ ապրանքների կամ ծառայությունների դիմաց՝ որպես փոխանակում:

Պայմանագրի գծով մնացորդներ

Պայմանագրի գծով ակտիվներ

Պայմանագրի գծով ակտիվը գնորդին փոխանցված ապրանքների կամ ծառայությունների դիմաց, որպես փոխանակում, հատուցում ստանալու իրավունքն է: Եթե Խումբն ապրանքների և ծառայությունների փոխանցումն իրականացնում է մինչև գնորդի կողմից հատուցումը վճարելը կամ մինչև դրա՝ վճարման ենթակա դառնալը, պայմանագրի գծով ակտիվը ճանաչվում է վաստակած հատուցման համար, որը պայմանական է: Խումբը չունի պայմանագրի գծով ակտիվ, քանի որ կատարումը և հատուցման նկատմամբ իրավունքի ձեռքբերումը տեղի է ունենում կարճ ժամանակահատվածում և հատուցման նկատմամբ բոլոր իրավունքներն անվերապահ են:

Առևտրային դեբիտորական պարտքեր

Դեբիտորական պարտքն իրենից ներկայացնում է Խմբի իրավունքը հատուցման նկատմամբ, որը անվերապահ է (այսինքն՝ միայն պահանջվում է ժամանակահատված, մինչև հատուցումը կդառնա վճարման ենթակա):

Պայմանագրի գծով պարտավորություններ

Պայմանագրի գծով պարտավորությունը գնորդին ապրանքներ և ծառայություններ փոխանցելու պարտականությունն է, որի դիմաց Խումբը գնորդից ստացել է հատուցում (կամ ունի հատուցման գումար, որը ենթակա է ստացման): Եթե գնորդը վճարում է հատուցումը մինչև Խմբի կողմից ապրանքների կամ ծառայությունների փոխանցումը գնորդին, պայմանագրի գծով պարտավորությունը ճանաչվում է վճարումը կատարելու կամ վճարումը կատարման ենթակա դառնալու պահին (կախված նրանից, թե որն է ավելի վաղ տեղի ունենում): Պայմանագրի գծով պարտավորությունները ճանաչվում են որպես հասույթ, երբ Խումբն իրագործում է պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունները:

Ժամանակ առ ժամանակ Խումբը ճանաչում է պայմանագրի գծով պարտավորություններ մետաղի խտանյութի վաճառքի գծով, որը վաճառվում է Բնկոտերմսի CIP պայմաններով, որի դեպքում դրամական միջոցների մի մասը կարող է ստացվել գնորդից մինչև բեռնափոխադրման/առաքման ծառայությունների մատուցումը: Պայմանագրի գծով պարտավորությունների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 29-ում:

Պոլիտեխնիկական խտանյութի (մետաղի խտանյութի) վաճառք

Խմբի մետաղի խտանյութի վաճառքների մեծամասնությունը հնարավորություն է տալիս ճշգրտել գինը՝ հիմք ընդունելով շուկայական գինը պայմանագրով սահմանված համապատասխան գնորդման ժամանակաշրջանի վերջում: Այդ պայմանավորվածությունները կոչվում են պայմանական գնանշման համաձայնագրեր, որոնց դեպքում մետաղի խտանյութի վաճառքի գինը հիմնված է գնորդին առաքումից հետո որոշակի ապագա ամսաթվին գերակայող սփոթ գների վրա: Վաճառքի գնի ճշգրտումներն իրականացվում են մինչև գնորդման ժամանակաշրջանի վերջը շուկայական գների փոփոխությունների հիման վրա: Նախնական հաշվի ներկայացման և գնորդման ժամանակաշրջանի վերջի միջև ընկած ժամանակահատվածը կարող է լինել մեկից երեք ամիս:

Հասույթը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հսկողությունը անցնում է գնորդին, ինչը տեղի է ունենում այն ժամանակ, երբ մետաղի խտանյութը ֆիզիկապես տեղափոխվում է նավի, գնացքի, փոխադրողի կամ առաքման այլ մեխանիզմի վրա: Հասույթը չափվում է այն գումարի չափով, որի նկատմամբ Խումբն ակնկալում է ստանալ իրավունք, որը գնորդման ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալվող ստացվելիք գնի գնահատականն է, այսինքն՝ ֆորվարդային գինը, և ճանաչվում է համապատասխան առևտրային դերիտորական պարտք: CIP առաքման պայմաններին ենթակա համաձայնագրի համար, պայմանագրային գնի մի մասը բաշխվում է առանձին մատուցված բեռնափոխադրման/առաքման ծառայություններին:

Այս պայմանական գնանշված համաձայնագրերի համար, գնորդման ժամանակաշրջանի ընթացքում տեղի ունեցած ցանկացած ապագա փոփոխություն ներկառուցվում է պայմանականորեն գնանշված առևտրային դերիտորական պարտքերում և, հետևաբար, գտնվում է ՖՀՄՍ 9-ի և ոչ ՖՀՄՍ 15-ի գործողության ոլորտում: Հաշվի առնելով ենթարկվածությունն ապրանքների գների փոփոխությունների ռիսկին՝ պայմանականորեն գնանշված այս առևտրային դերիտորական պարտքերը չեն համապատասխանում ՖՀՄՍ 9-ի դրամական միջոցների հոսքերի բնութագրերին, և սկզբնական ճանաչումից մինչև մարման ամսաթիվը պետք է չափվեն իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանում և ներկայացվում են որպես հասույթի ճշգրտումներ:

Գնորդման ժամանակաշրջանի ընթացքում մինչև դրա վերջը տեղի ունեցած իրական արժեքի փոփոխությունները գնահատվում են հիմք ընդունելով ոսկու և պոլիմեր թարմացված ֆորվարդային շուկայական գները, ինչպես նաև հաշվի առնելով ՖՀՄՍ 13-ով սահմանված իրական արժեքի հետ կապված այլ համապատասխան նկատառումները, ներառյալ՝ տոկոսադրույթային և պարտքային ռիսկի ճշգրտումները:

(գ) Ֆինանսական եկամուտ/(ծախսեր)

Խմբի ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային ծախսը,
- տեղանքի վերականգնման պահուստի գծով գեղչի ծախսագրումը,
- փոխարժեքային տարբերություններից օգուտը կամ կորուստը ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գծով:

Տոկոսային ծախսը ճանաչվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը գեղչում է ճիշտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք:

Տոկոսային ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ:

(դ) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց գեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար, եթե Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես աշխատակցի անցյալ ծառայության արդյունք և կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(ե) Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված հոդվածներին:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը հարկի այն գումարն է, որն ակնկալվում է վճարել կամ ստանալ տարվա հարկվող եկամտի կամ վնասի գծով՝ կիրառելով հարկի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և ներառում է նախորդ տարիների համար վճարման ենթակա հարկի գծով ճշգրտումները: Ընդհանուր ընթացիկ հարկը ներառում է ընթացիկ շահութահարկը և ռոյալթին:

(ii) Ռոյալթի

Բացի շահութահարկից, Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներառվում են նաև և ճանաչվում որպես շահութահարկ գույտ շահույթի գծով այլ հարկատեսակները:

Ռոյալթին, ռեսուրսների վարձավճարների գծով հարկերը և հասույթի վրա հիմնված հարկերը հաշվառվում են համաձայն ՀՀՄՍ 12-ի, երբ համապատասխանում են շահութահարկի բնույթագրերին: Դա տեղի է ունենում այն դեպքում, երբ հարկերը գանձվում են պետական մարմնի կողմից և վճարվելիք գումարը հիմնված է հարկվող շահույթի վրա, այլ ոչ արտադրանքի ֆիզիկական ծավալի վրա կամ դիտարկվում որպես տոկոս հասույթից՝ ժամանակավոր տարբերությունների մասով ճշգրտումից հետո: Նման կարգավորումների դեպքում ընթացիկ և հետաձգված շահութահարկը հաշվարկվում է նույն հիմքերով, ինչպես և վերը նշված հարկման այլ ձևերի համար: Ռոյալթիի և այլ հարկատեսակների գծով առաջացող պարտավորությունները, որոնք չեն բավարարում այս չափանիշներին, ճանաչվում են որպես ընթացիկ պահուստներ և ներառվում են այլ ծախսերում:

Ռոյալթին հաշվարկելիս կիրառվում են այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ, ըստ էության, ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ռոյալթին ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում տարեկան կտրվածքով՝ հիմք ընդունելով հասույթի և հարկվող շահույթի համակցությունը՝ ճշգրտված կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն: Ռոյալթին բաղկացած է երեք բաղադրիչից՝ հասույթի 4%-ի չափով հաշվարկվող ռոյալթի (1-ին բաղադրիչ), հարկվող շահույթի 12.5%-ի չափով հաշվարկվող ռոյալթի (2-րդ բաղադրիչ) և հարկվող շահույթի 15%-ի չափով հաշվարկվող ռոյալթի (3-րդ բաղադրիչ)՝ ճշգրտված կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն:

Ռոյալթիի 1-ին բաղադրիչը դիտարկվում է որպես գործառնական ծախս, 2-րդ և 3-րդ բաղադրիչները՝ որպես շահութահարկ:

(iii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկ չի ճանաչվում՝

- ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման ժամանակ բիզնեսի միավորում չհանդիսացող գործարքի արդյունքում, որն ազդեցություն չունի ոչ հաշվապահական և ոչ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,
- դուստր ընկերությունների ներդրումների գծով նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այնքանով, որքանով հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունները չեն մարվի տեսանելի ապագայում:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ Խումբն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Ապագա հարկվող շահույթը որոշվում է հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների մարումից առաջացող գումարի հիման վրա: Եթե հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարը բավարար չէ հետաձգված հարկային ակտիվն ամբողջությամբ ճանաչելու համար, դիտարկվում է գոյություն ունեցող ժամանակավոր տարբերությունների մարումներով ճշգրտված ապագա հարկվող շահույթը, որը որոշվում է Խմբի դուստր ընկերությունների գործարար ծրագրերի հիման վրա: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի: Այս նվազեցումները վերականգնվում են, եթե մեծանում է ապագա հարկվող շահույթ ստանալու հավանականությունը:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույքաչափերը, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով Խումբը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Խումբը տվյալ պահին ունի ունի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցելու իրազործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, որոնք մտադիր են կամ մարել ընթացիկ հարկային պարտավորությունները և ակտիվներ գուտ հիմունքով, կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվները և մարել հարկային պարտավորությունները:

Ընթացիկ և հետաձգված հարկի գումարը որոշելիս՝ Խումբը հաշվի է առնում անորոշ հարկային դիրքերի ազդեցությունը և լրացուցիչ հարկերի, տուգանքների և վճարումների ուշացման համար տոկոսների վճարման հնարավորությունը: Խումբը գտնում է, որ հարկային պարտավորությունների գծով հաշվեգրումները բավարար են բոլոր չստուգված հարկային տարիների համար՝ հիմք ընդունելով բազմաթիվ գործոնների իր գնահատականը, այդ թվում՝ հարկային օրենսդրության մեկնաբանությունները և նախկին տարիների փորձը: Այս գնահատականը հիմնված է գնահատումների և ենթադրությունների վրա և կարող է ներառել մի շարք դատողություններ ապագա իրադարձությունների վերաբերյալ: Կարող է ի հայտ գալ նոր տեղեկատվություն, որը կարող է դրդել Խմբին փոխել իր դիրքորոշումը գոյություն ունեցող հարկային պարտավորությունների բավարար լինելու մասին: Հարկային պարտավորությունների նման փոփոխություններն ազդեցություն կունենան հարկի գծով ծախսի վրա այն ժամանակաշրջանում, որում կատարվել է նման գնահատումը:

(գ) Պաշարներ

Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է կշռված միջինի սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, արտադրության կամ վերամշակման ծախսումները և պաշարները ներկայիս վայր և առկա վիճակի բերելու հետ կապված բոլոր այլ ծախսումները: Արտադրված պաշարների և անավարտ արտադրանքի դեպքում, ինքնարժեքը ներառում է արտադրական վերադիր ծախսումների համապատասխան մասը՝ հիմք ընդունելով արտադրական նորմատիվային հզորությունը:

Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ գնահատված ծախսումները:

(ե) Հիմնական միջոցներ

(i) Ծանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները: Հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը ՖՀՄՄ-ներին անցման ամսաթվի՝ 2005թ. հունվարի 1-ի դրությամբ որոշվել է այդ ամսաթվի դրությամբ դրանց իրական արժեքի հիման վրա:

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռքբերմանն ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները: Սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի և աշխատուժի գծով ծախսումները, նախանշած նպատակներով օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ ուղղակիորեն կապված ցանկացած այլ ծախսումները, հիմնական միջոցների ապատեղակայման և քանդման, ինչպես նաև դրանց զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման ծախսումները և կապիտալացված փոխառության ծախսումները: Ձեռքբերված համակարգչային ծրագիրը, որը համապատասխան սարքավորման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մասն է, կապիտալացվում է որպես այդ սարքավորման մաս:

Եթե հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող նշանակալի մասերից, այդ մասերը հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղադրիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված օգուտը և վնասը որոշվում է համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում են գուտ հիմունքով «Այլ եկամուտ/Այլ ծախս» հոդվածում՝ շահույթում կամ վնասում:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են, երբ հավանական է, որ Խումբը կհոսեն այդ ծախսումների հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները:

Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարմանը զուգընթաց:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման պատրաստ լինելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման պատրաստ լինելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Արտադրական հոսքագծում օգտագործվող ակտիվների գծով մաշվածությունը հաշվարկվում է թողարկված միավորների մեթոդով՝ հիմք ընդունելով հանքաքարի գնահատված պաշարները և փաստացի արդյունահանված և մշակված հանքաքարը: Բոլոր այլ ակտիվների գծով մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների միավորի յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն ավելի ճիշտ է արտացոլում ակտիվից ապագա տնտեսական օգուտների ստացման մոդելը: Հոլատարածքների գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Ստորև ներկայացված են հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

• Ծենքեր	
– արտադրամասերի շենքեր և շինություններ	թողարկված միավորների մեթոդ Միջին հզորություն՝ 18-ից 352 միլիոն տոննա
– այլ շենքեր	10-ից 100 տարի
• Մեքենաներ և սարքավորումներ	
– մեքենաներ և սարքավորումներ թափոնների տեղափոխման և հեռացման համար	թողարկված միավորների մեթոդ Միջին հզորություն՝ 18-ից 352 միլիոն տոննա
– այլ մեքենաներ և սարքավորումներ	2-ից 100 տարի
• Հանքարդյունաբերական ակտիվներ	25 տարի
• Տնտեսական գույք	2-ից 70 տարի

Մաշվածության հաշվարկման մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(iv) Հանքարդյունաբերական գույք

Արտադրական փուլի ընթացքում կրած մակաբացման ծախսումներից որպես կանոն կարելի է ստանալ երկու տեսակի օգուտ՝ պաշարների արտադրություն կամ բարելավված հասանելիություն հանքաքարին, որը կարողությունահանվի հետագա ժամանակաշրջաններում: Այն դեպքում, երբ մակաբացումից առաջացող օգուտն արտահայտվում է ժամանակաշրջանի ընթացքում արտադրված պաշարների տեսքով, մակաբացման ծախսումները հաշվառվում են որպես այդ պաշարների արտադրման ծախսումների մաս:

Երբ ստացվող օգուտն արտահայտվում է հետագա ժամանակաշրջաններում արդյունահանման ենթակա հանքաքարի հասանելիության բարելավման տեսքով, այս ծախսումները ճանաչվում են որպես ոչ ընթացիկ ակտիվ, որն անվանվում է «մակաբացման գծով ակտիվ» կամ «հանքարդյունաբերական գույք»՝ հետևյալ չափանիշները բավարարելու դեպքում.

- հավանական է, որ մակաբացման հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները (հանքաքարի հասանելիության բարելավում) կհոսեն կազմակերպություն,
- կազմակերպությունը կարող է նույնականացնել հանքաքարի այն բաղադրիչը, որին հասանելիությունը բարելավվել է, և
- այդ բաղադրիչի գծով մակաբացման ծախսումները կարող են արժանահավատորեն չափվել:

Վերը նշված չափանիշներից որևէ մեկը չբավարարելու դեպքում, մակաբացման արտադրական ծախսումները հաշվառվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես գործառնական ծախսեր կատարվելու ժամանակ կամ ներառվում են արտադրված պաշարների ինքնարժեքում:

Հանքաքարի բաղադրիչները նույնականացնելիս Խումբը սերտորեն համագործակցում է հանքարդյունաբերական գործունեության բաժնի աշխատակիցների հետ՝ հանքավայրի պլանը վերլուծելու համար: Որպես կանոն, բաղադրիչը ընդհանուր հանքային մարմնի ենթաբազմություն է, և հանքը կարող է բաղկացած լինել մի քանի բաղադրիչներից: Մակաբացման գծով ակտիվի սկզբնական չափվումն իրականացվում է սկզբնական արժեքով, որը հանքաքարի նույնականացված բաղադրիչին հասանելիությունը բարելավող՝ մակաբացման ուղղակիորեն վերաբերող ծախսումների հանրագումարն է՝ գումարած ուղղակիորեն վերագրելի վերադիր ծախսերի տեղաբաշխումը:

Մակաբացման արտադրական ծախսումներն արտադրված պաշարների և մակաբացման գծով ակտիվի միջև բաշխելու համար օգտագործվում է արտադրության համապատասխան չափանիշ: Արտադրության այդ չափանիշը հաշվարկվում է հանքաքարի նույնականացված բաղադրիչի համար և օգտագործվում է որպես ուղենիշ՝ որոշելու ապագա օգուտների ստեղծման համար տեղի ունեցած լրացուցիչ աշխատանքի ծավալները: Խումբն օգտագործում է յուրաքանչյուր բաղադրիչի համար հանքաքարի արտադրության տվյալ ծավալների համար արդյունահանված թափոնների ծավալները՝ համեմատած ակնկալվող ծավալների հետ:

Մակաբացման գծով ակտիվը հաշվառվում է որպես գոյություն ունեցող ակտիվի՝ հանքարդյունաբերական ակտիվի լրացում կամ բարելավում և ներկայացվում է որպես հիմնական միջոցների մաս ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Մակաբացման գծով ակտիվի մաշվածությունը հետագայում հաշվարկվում է կիրառելով թողարկված միավորների մեթոդը հանքային մարմնի նույնականացված բաղադրիչի ակնկալվող օգտակար ծառայության ընթացքում, որի հասանելիությունը բարելավվել է մակաբացման արդյունքում: Տնտեսապես փոխհատուցելի պաշարները, որոնք ներառում են առկա և հնարավոր պաշարները, օգտագործվում են հանքային մարմնի նույնականացված բաղադրիչի ակնկալվող օգտակար ծառայությունը որոշելու համար: Մակաբացման գծով ակտիվն այնուհետև հաշվառվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Հանքարդյունաբերական գույքը ներառում է նաև հետախուզման և գնահատման ծախսումները, որոնք վերաբերում են նախքան հանքի մշակման աշխատանքները սկսելը Խմբի կողմից հանքաքարի պոտենցիալ պաշարների հետախուզման և գնահատման ժամանակ կրած ծախսումներին, ինչպես նաև հանքի մշակման ծախսումները, որոնք ներառում են երկրաբանական և գեոֆիզիկական ուսումնասիրությունների, հետախուզական հորատման ու նմուշների փորձարկման ծախսումները, մոնիտինգի և արտադրական սարքավորումների գծով ծախսումները, սկզբնական մակաբացման ծախսումները և նման աշխատանքների հետ կապված վերադիր ծախսերը:

(ը) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Ծանաչում և սկզբնական չափում

Առևտրային դերիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են առաջացման ժամանակ: Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են, երբ Խումբը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվը (եթե այն առևտրային դերիտորական պարտք չէ, որը չի պարունակում նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ) կամ ֆինանսական պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է իրական արժեքով՝ գումարած, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող հոգվածի դեպքում, գործարքի գծով այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը: Նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ չպարունակող առևտրային դերիտորական պարտքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գնով:

(ii) *Դասակարգում և հետագա չափում*

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգվում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ պարտքային գործիքներում ներդրումների համար, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ բաժնային գործիքներում ներդրումների համար, կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խումբը փոխում է ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը, որի դեպքում փոփոխության ազդեցությունը կրող բոլոր ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են բիզնես մոդելի փոփոխությանը հաջորդող առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվները պայմանագրային դրամական հոսքերը ստանալու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք դասակարգված չեն որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող, ինչպես ներկայացված է վերը, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Այս ակտիվները ներառում են բոլոր ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները: Սկզբնական ճանաչման պահին Խումբը կարող է անընդմեջ նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա թույլ կտա վերացնել կամ էականորեն նվազեցնել հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանա:

Ֆինանսական ակտիվներ. Բիզնես մոդելի գնահատում

Խումբը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ստանալ պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամուտը, ապահովել տոկոսադրույքների որոշակի կառուցվածքը, ֆինանսական ակտիվների ժամկետները համապատասխանեցնել համապատասխան ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետներին կամ դրամական միջոցների ակնկալվող արտահոսքին կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի կատարողականը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում Խմբի ղեկավարությանը:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- ինչպես են վարձատրվում բիզնեսի ղեկավարները (օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը հիմնված է կառավարվող ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի, թե ստացված դրամական հոսքերի վրա):
- նախորդ ժամանակաշրջաններում ֆինանսական ակտիվների վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները:

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումը երրորդ կողմերին այնպիսի գործարքներում, որոնք չեն բավարարում ապաճանաչման պայմանները, չի դիտարկվում որպես վաճառք այս նպատակի համար, և Խումբը շարունակում է ճանաչել այդ ակտիվները:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրային նպատակների համար կամ կառավարվում են և որոնց ստեղծած արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվներ. Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» բաղկացած է փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխառության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար փոխհատուցումից, ինչպես նաև շահույթի մարժայից:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են, Խումբը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դեպքում գնահատվում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը կամ ժամկետները,
- պայմանները, որոնք կարող են ճշգրտել պայմանագրային արժեկտրոնային տոկոսադրույքը, այդ թվում՝ փոփոխական տոկոսադրույքի պայմանները
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Խմբի պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեզերվի իրավունքի ֆինանսական ակտիվ):

Վաղաժամ մարման պայմանը համապատասխանում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարում լինելու չափանիշին, եթե վաղաժամ վճարման գումարն ըստ էության մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսների չվճարված գումար է, որը կարող է ներառել պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար ողջամիտ փոխհատուցում: Բացի այդ, պայմանագրի անվանական արժեքի նկատմամբ գեղչով կամ հավելավճարով ձեռք բերված ֆինանսական ակտիվի համար վաղաժամ մարում թույլատրող կամ պահանջող պայմանն այն գումարով, որն ըստ էության պայմանագրային անվանական արժեքը գումարած հաշվեգրված (սակայն չվճարված) պայմանագրային տոկոսն է (որը կարող է ներառել լրացուցիչ ողջամիտ փոխհատուցում պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար), դիտարկվում է որպես նշված չափանիշին համապատասխանող, եթե վաղաժամկետ մարման հատկանիշի իրական արժեքն աննշան է սկզբնական ճանաչման պահին:

Ֆինանսական ակտիվներ. Հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ամորտիզացված արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով: Տոկոսային եկամուտը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և վնասը և արժեզրկումը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական պարտավորություններ. Դասակարգում, հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող: Ֆինանսական պարտավորությունը դասակարգվում է որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե այն դասվում է առևտրային նպատակներով պահվող գործիքների դասին, ածանցյալ գործիք է կամ նախորոշված է որպես այդպիսին սկզբնական ճանաչման պահին: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են իրական արժեքով, իսկ դրանց գծով զուտ օգուտը և կորուստները, ներառյալ՝ տոկոսային ծախսը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Այլ ֆինանսական պարտավորությունները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող ցանկացած օգուտը կամ կորուստը նույնպես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(iii) Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են և ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացվում է զուտ գումարն այն և միայն այն դեպքում, երբ Խումբը տվյալ պահին ունի գումարները հաշվանցելու իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և մտադիր է կամ հաշվարկն իրականացնել զուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

(iv) Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Ածանցյալ գործիքների սկզբնական ճանաչումն իրականացվում է իրական արժեքով: Գործարքի վերագրելի ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, երբ առաջանում են: Սկզբնական ճանաչումից հետո ածանցյալ գործիքները չափվում են իրական արժեքով, որի փոփոխությունները ճանաչվում են անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

Ներկառուցված ածանցյալ գործիքներն առանձնացվում են հիմնական պայմանագրից և հաշվառվում են առանձին, եթե ներկառուցված ածանցյալ գործիքի տնտեսական բնույթագրերը և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն հիմնական պայմանագրի տնտեսական բնույթագրերի և ռիսկերի հետ, առանձին գործիքը, որի պայմանները նույնն են, ինչ ներկառուցված ածանցյալ գործիքինը, բավարարում է ածանցյալ գործիքի սահմանմանը, համակցված գործիքը չի չափվում իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Առանձնացվող ներկառուցված ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի փոփոխությունները ճանաչվում են անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

(թ) Արժեքիկում

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական գործիքներ

Խումբը ճանաչում է կորստի պահուստ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով:

Խումբն օգտագործում է պահուստների մատրից այն առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելու համար, որոնք ենթակա չեն պայմանական գնորոշման: Պայմանական գնորոշման ոչ ենթակա առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով կորստի պահուստը միշտ չափվում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով:

Երբ Խումբը որոշում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի (բացառությամբ առևտրային դեբիտորական պարտքերի) գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր և երբ գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները, ինչպես նաև Խմբի անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի և պարտքի հիմնավորված գնահատման վրա հիմնված վերլուծությունը և ապագայամետ տեղեկատվությունը:

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտագանցում, եթե պայմանագրով նախատեսված վճարումները ժամկետանց են 90 օր: Այնուամենայնիվ, որոշ դեպքերում Խումբը կարող է նաև համարել, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտագանցում, եթե ներքին կամ արտաքին տեղեկատվությունը ցույց է տալիս, որ քիչ հավանական է, որը Խումբն ամբողջությամբ կստանա պայմանագրով նախատեսված չմարված գումարները՝ նախքան Խմբի կողմից պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցները հաշվի առնելը: Ֆինանսական ակտիվը դուրս է գրվում, երբ չկա պայմանագրային դրամական հոսքերի վերականգնման ողջամիտ ակնկալիք և սովորաբար տեղի է ունենում, երբ ակտիվը դառնում է ավելի քան մեկ տարի ժամկետանց և ենթակա չէ հարկադիր գործողությունների կիրառման:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներն այն ակնկալվող պարտքային կորուստներն են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտագանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներն ակնկալվող պարտքային կորուստների այն մասն են, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվին հաջորդող 12 ամսում հնարավոր պարտագանցման դեպքերից (կամ ավելի կարճ ժամկետում, եթե ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետը պակաս է 12 ամսից):

Առավելագույն ժամկետը, որը դիտարկվում է ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս, պայմանագրի առավելագույն ժամկետն է, որի ընթացքում Խումբը ենթարկվում է պարտքային ռիսկին:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները ֆինանսական գործիքի պարտքային կորուստների հավանականությամբ կշռված գնահատականն են: Պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական պակասորդների ներկա արժեք (պայմանագրին համապատասխան Խմբին հասանելիք դրամական հոսքերի և Խմբի կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերություն):

Ակնկալվող պարտքային կորուստները գեղջվում են ֆինանսական ակտիվի արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խումբը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, երբ տեղի են ունեցել մեկ կամ մի քանի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտարկելի տվյալները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է պարտագանցումը կամ ավելի քան 90 օր ժամկետանց դառնալը,
- Խմբի կողմից վարկի կամ փոխառության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Խումբն այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ հաճախորդը կսնանկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով կորստի պահուստը նվազեցվում է այդ ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում, երբ Խումբը չունի ֆինանսական ակտիվն ամբողջությամբ կամ կամ դրա մի մասը փոխհատուցելու հիմնավոր ակնկալիք: Ֆիզիկական անձ հաճախորդների համար Խումբը կիրառում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի դուրսգրման քաղաքականություն ֆինանսական ակտիվի ավելի քան 360 օր ժամկետանց լինելու դեպքում՝ հիմք ընդունելով նմանատիպ ակտիվների գծով գծով գումարների փոխհատուցման անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը: Իրավաբանական անձ հաճախորդների համար Խումբն իրականացնում է դուրսգրման ժամկետների և գումարի առանձին գնահատում՝ ելնելով փոխհատուցման ողջամիտ ակնկալիքներից: Խումբը չի ակնկալում դուրսգրված գումարների էական փոխհատուցում: Այնուամենայնիվ, դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները կարող են դեռևս կատարողական գործողությունների առարկա լինել՝ հասանելի գումարների փոխհատուցման հետ կապված Խմբի ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Խմբի ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու համար, թե արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, ապա գնահատվում է ակտիվի փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից կամ դրամաստեղծ միավորից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս գնահատված ապագա դրամական հոսքերը գեղչվում են մինչև իրենց ներկա արժեքը՝ օգտագործելով գեղչման մինչև հարկումը դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին հատուկ ռիսկերը:

Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորի (միավորների խմբի) ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը նվազեցնելու նպատակով արժեզրկումից կորուստը բաշխվում է համամասնորեն:

Նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ բացահայտելու համար, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի արժեզրկումից կորուստը հնարավոր է, որ այլևս գոյություն չունի կամ նվազել է: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի), եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(ժ) Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալը դասակարգվում է որպես սեփական կապիտալ:

Լրացուցիչ վճարված կապիտալ

Սկզբնական ճանաչման պահին բաժնետերերի խմբի ընկերություններից շուկայական տոկոսադրույքից ցածր տոկոսադրույքով ստացված փոխառությունների իրական արժեքն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքն է՝ գեղչված շուկայական տոկոսադրույքով: Փոխառությունների անվանական արժեքի և սկզբնական ճանաչման պահին դրանց իրական արժեքի միջև տարբերությունը դասակարգվում է որպես լրացուցիչ կապիտալ՝ առանց հետաձգված հարկի:

(ի) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ներկա պահին ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են՝ գեղչելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը գեղչման մինչև հարկումը դրույքով, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Չեղչի գծով ծախսը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

(i) Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստ

Խումբը կկրի տեղանքի վերականգնման ծախսերը կամ գործունեության ընթացքում կամ Խմբի հանքարդյունաբերական գույքի գործառնական կյանքի ավարտից հետո: Խումբը գնահատում է տեղանքի վերականգնման գծով պահուստը յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ:

Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք և պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել: Այս վերականգնման գործողությունները ներառում են հանքի, թափոնների լցակույտերի, պոչամբարների և կից կառուցվածքների փակելու, տուժած տարածքները վերականգնելու, բարելավելու և բուսականությունը վերականգնելու աշխատանքները:

Պարտավորության սկզբնական ճանաչման ժամանակ գնահատված ծախսերի ներկա արժեքը կապիտալացվում է՝ ավելացնելով համապատասխան հանքարդյունաբերական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը այն չափով, որքանով Խումբը կրել է այդ ծախսերը հանքի մշակման/կառուցման համար: Թափոնների լցակույտերի վերականգնման և հանքի փակման հետ կապված ծախսերը ներկայացվում են գուտ ներկա արժեքով և ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Տեղանքի վերականգնման գնահատված ժամկետների կամ գնահատված ապագա ծախսերի փոփոխությունները ճանաչվում են առաջընթաց՝ ճշգրտելով տեղանքի վերականգնման պարտավորությունը և ակտիվը, որին այն վերաբերում է, եթե նախնական գնահատումը սկզբնապես ճանաչվել է որպես ՀՀՄՍ 16-ի համաձայն չափված ակտիվի մաս, այլապես՝ փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Տեղանքի վերականգնման պարտավորության ցանկացած նվազեցում, և, հետևաբար, այն ակտիվի ցանկացած նվազեցում, որին այն վերաբերում է, չի կարող գերազանցել ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը: Հակառակ դեպքում՝ հաշվեկշռային արժեքի գերազանցող մասը անմիջապես ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Եթե գնահատման փոփոխությունը հանգեցնում է տեղանքի վերականգնման պարտավորության աճի և, հետևաբար, ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի ավելացման, Խումբը դիտարկում է, թե արդյոք առկա են ակտիվի արժեզրկման հայտանիշեր և, նման հայտանիշների առկայության դեպքում, իրականացնում է արժեզրկման ստուգում:

Ժամանակի ընթացքում, գեղջված պարտավորությունն աճում է ներկա արժեքի փոփոխության մասով՝ հիմք ընդունելով գեղջման դրույքները, որոնք արտացոլում են ընթացիկ շուկայական գնահատումները և պարտավորությանը բնորոշ ռիսկերը: Չեղջման պարբերական ծախսագրումը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ որպես ֆինանսական ծախսի մաս: Փակված տարածքների համար գնահատված ծախսերի փոփոխություններն անմիջապես ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

(i) Համադրելի տեղեկատվություն

Նախորդ ժամանակաշրջանի որոշ համադրելի տեղեկատվություն վերադասակարգվում է ընթացիկ տարվա ներկայացման փոփոխությունների հետ համապատասխանություն ապահովելու նպատակով:

36. Հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականության փոփոխություններ

ՀՀ հարկային օրենսդրությունում տեղի են ունեցել փոփոխություններ, և Հարկային օրենսգրքի 202-րդ հոդվածում ավելացվել են նոր կանոններ ժողովրդի հետ կապված: Նոր ժողովրդին ունի երեք բաղադրիչ, որոնցից մեկը հիմնված է հասույթի վրա, իսկ մյուս երկուսը՝ գուտ եկամտի վրա՝ որոշակի ճշգրտումներով, ինչպես նախատեսված է ՀՀ հարկային օրենսդրությամբ:

Չուտ եկամտի վրա հիմնված ժողովրդի բաղադրիչները գտնվում են ՀՀՄՍ 12-ի գործողության ոլորտում և կազմում են Խմբի ընթացիկ շահութահարկի մի մասը: Համապատասխանաբար, Խմբի ղեկավարությունը փոփոխություններ է կատարել հաշվապահական հաշվառման բաղաբաղականությունում, և ներկայումս այդ բաղադրիչները ներառված են Խմբի շահութահարկի գծով ծախսի կազմում և ներկայացվում են որպես դրա մաս: Այդ փոփոխությունների արդյունքում Խումբը փոխել է նաև հարկի արդյունավետ դրույքաչափը:

Նախկինում Խումբը ռոյալթին ներկայացնում և հաշվառում էր որպես այլ ծախսերի մաս:

Ստորև ամփոփ կերպով ներկայացված է փոփոխությունների ազդեցությունը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվության և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունների վրա:

հազ. դրամ	Այլ ծախսեր	Շահութահարկի գծով ծախս	Հետաձգված հարկային պարտավորու- թյուններ	Զբաղիված շահույթ
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.՝ ըստ հաշվետվությունների	77,263,322	19,825,153	10,622,137	228,246,873
Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների ազդեցությունը	(19,205,007)	20,337,113	6,048,717	(6,048,717)
Վերահաշվարկված մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	58,058,315	40,162,266	16,670,854	222,198,156
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.՝ ըստ հաշվետվությունների	63,215,659	23,106,199	8,634,048	131,491,940
Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների ազդեցությունը	(25,178,375)	24,799,835	4,916,611	(4,916,611)
Վերահաշվարկված մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	38,037,284	47,906,034	13,550,659	126,575,329

37. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ գործում են 2023թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է այդ ստանդարտների վաղաժամ կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Խումբը վաղաժամ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները:

Ստորև ներկայացված նոր և փոփոխված ստանդարտներն ըստ ակնկալիքների նշանակալի ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- Վարձակալության գծով պարտավորությունը վաճառքի և հետադարձ վարձակալություն գործարքների դեպքում (ՖՀՄՍ 16-ի փոփոխություններ)
- Փոխանակման հնարավորության բացակայություն (ՀՀՄՍ 21-ի փոփոխություններ)
- Մատակարարների ֆինանսավորման պայմանավորվածություններ (ՀՀՄՍ 7-ի և ՖՀՄՍ 7-ի փոփոխություններ)
- Պարտավորությունների դասակարգում ընթացիկ և ոչ ընթացիկ դասերի և սահմանափակումներ ունեցող ոչ ընթացիկ պարտավորություններ (ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխություններ)